pro Horáček

BÁSNICKÉ DÍLO
J. S. MACHARA

ČTYŘI KNIHY SONETŮ

1890—1892

SEDMÉ VYDÁNÍ

NAKLADATELSTVÍ
ŠOLC a ŠIMÁČEK,
společnost s r. o. v Praze.

LIBRARY
AUG 2 1913
UNIVERSITY OF TORONTO

VEŠKERÁ PRÁVA VYHRAZENA.

PG
5038
M3 C7
1923

Tiskem Karla Šolce v Kutné Hoře.

KNIHA PRVÁ

LETNÍ SONETY

(PSÁNY V LETĚ 1890)

SONET ÚVODNÍ.

V těch dnech, kdy blankyt žhavý, modravý
zem celou na prach šedý pálí skorem,
kdy tělo klesá tíhou únavy,
a myšlenky už není v mozku chorém,

ten sonet krátký, ostrý, míhavý
jest jedinou z těch poetických forem,
jíž možno chytit nápad prchavý,
jak dobří mistři jsou nám toho vzorem.

Při modrém dýmu lehké cigarety
takový sonet napíše se lehce:
rým přijde sám, a myšlenky on nechce,

a člověku ta forma nějak zvoní,
jako když slýchal šťasten přede lety
zpěv cvrčků v poli ostrý, monotoní.

SONET O ŽIVOTĚ.

Podivný jakýs horečný to chvat,
jímž letí moderní to naše žití!
Pohledni nazpět v zašlých roků řad,
a cítíš, jak ti začne teskno býti.

Jak bys jel vlakem, jenž nemůže stát,
a o němž nevíš, kam se s tebou řítí,
kraj za krajem kol tebe míjí v zad,
snad postál bys, však nelze zastaviti.

Pár přátel v kupé jede s tebou nyní,
pár dívčích zraků se ti zableskne —
už vystoupli a přišli zase jiní...

Konečněs umdlen... všecko jednotvárné...
už víš, že srdce též tak rychle stárne,
a vzpomíná-li — že si zasteskne...

SONET O TŘETÍ HODINĚ V ČERVENCI.

To není vzduch, to už je vody var,
jenž proniká tě, kol tebe se lije,
to není lenost, to už smrti spár
se zvolna těžce noří do tvé šíje.

Naproti žhavý bílý trotoar,
zelené všude v oknech žalusie,
šedivý prach se k tobě oknem vije —
zem, nebe jeden hrozný velký žár.

Přivřené oči, duše zmalátnělá,
tak sedíš tady bez hnutí a tich —
tvé „já", tvůj život a ta země celá

je ti tak hrstkou věcí bezcenných,
že bys po všem tom steskem sotva vzdych —
kdyby ta duše z těla vyjít měla...

♡

SONET IRONICKÝ.

„To čisté, svaté, velké umění,
jež sluncem je nám v žití zášeří —"
Hle, lesklých slůvek pěkné skupení —
však svatosti té nic se nevěří!

Snad poetové ještě někteří
tak někdy plaše mluví ze snění —
řeč jejich se však přísně neměří,
jak známo, je to choré blouznění.

Umění! K smíchu! Hlavní věcí jest,
co, kdy a kolik procent může nést,
krom sportů ovšem, pro něž lidstvo plane.

A umění — dnes vyznat neškodí —
se celkem ani za sport nehodí,
je v něm už vše tak fádní, otřepané.

SONET O STARÉ METAFOŘE.

Kypící, vířící, šumící číš
a pije se z ní tak snadně...
Mlád piješ sladkost jen kroužící výš,
a hořkost sází se na dně.

Moku ti ubývá, klesá níž, níž,
čím víc si přihýbáš řádně —
v poháru kalno je, ba piješ již
hořkost jen sraženou na dně.

A hořkost roste ti, jak spěješ k dnu...
Vzpomínáš sladkosti dřívějších dnů
a je ti teskno až k pláči...

A marný stesk a marný vzdor —
tak končí každá z těch metafor,
jež život značí...

♡

SONET VEČERNÍ.

Už dohas v šeru teplém, průsvitném
oblaků zlatorudých slední cár,
na nebi hvězdy září blankytném
jak rozházených šperků pár.

Ty jasné barvy shasly s žhavým dnem.
Je temno, vše má silhouetty tvar,
tam světlo jen, kde žlutým plamenem
plyn ozařuje trotoar.

Tu a tam hledí hlava z oken ven.
V ulici živo, hovor, ruch a smích,
kdes v dáli piano zní kvílící —

tak umí hrát jen bílá ruka žen:
stesk marné touhy, vášně nyjící
a snů těch nikdy splněných...

♡

SONET O MINULOSTI.

Ty vzdycháš toče na zad zrak:
Ach, tenkrát bylo přec líp jen —
však nebuď, brachu, zasmušen,
tos tenkrát říkal také tak.

A v onom „tenkrát" nejinak
jsi po minulém tesknil jen,
a v onom zas dál, až bys pak
se ocit v blahu dětských plen.

I v plenách těch bys žvatlal snad,
kdybys moh mluvit, vzpomínat:
Oh, tenkrát bylo přece líp...

Toť osudu je starý vtip —
a proto bude dobře snad,
až nebude lze vzpomínat...

SONET O ZLATÉM VĚKU NAŠÍ POESIE.

Luh poesie zkvet nám krásně,
toť přejných hvězd je blahý vliv;
a jak se u nás rojí básně —
to nikdo nezřel jaktěživ!

Hoch v letech, kdy měl špačka dřív,
má nyní veršů plné dásně,
je třeba, bys jen brvou kýv,
a začne chrliti je hlasně.

A stroje tisku kvílící
pracují parou nocí, dnem —
už papíru se nedostává!

A nad hvězdami věčná Sláva
své čelo sklání nyjící
nad orvaným svým vavřínem!

SONET-INTERMEZZO.

Mě věru lítost pojímá
v tom žáru dusném prokletém
i nad ubohým sonetem,
jenž u nás jmeno znělky má.

Jde v šatě skvosty posetém,
ji těžká krajka objímá,
je spjatá tuhým korsetem
a závoj v obličeji má.

Mně jest jí líto. Tu i tam
šat, korset její sundavám
a nechám ji jen v suknici.

A mám ji rád tak kypící,
když hopkuje si přede mnou,
až se jí bílá ňadra dmou.

SONET O HODINÁCH.

Tik tak... zní monotoně se stěny;
však začni pozorně mu naslouchati:
Své s bohem dává čas ti ztracený,
jenž se již nikdy, nikdy nenavrátí.

Tik tak... Ah, vždyť to lupič zkušený,
jen pohleď: žití kus ti v dálku chvátí!
Tik tak... Ne, vrah to! Spjal tě řemeny
a vleče tě a kdes tě náhle sklátí...

Eh, marno vše. Toť lidské praktiky:
V své domýšlivé kdysi moudrosti
dal člověk jazyk přísné Věčnosti,

dal opatrně jí dvě slabiky —
a nyní uštván tony zvuky toho
ví, cítí, že i ty dvě bylo mnoho...

♡

SONET PATHOLOGICKÝ.

Je šerý den. Už prší od svítání.
Zem, nebe nesou výraz tesklivosti.
A tobě je, jak cítil bys kol skrání
vát peruť jakés divné zoufalosti.

Po čemsi toužíš do své minulosti...
A po čem? Ptej se! Nevíš věru ani.
Bojíš se nějak temné budoucnosti...
A čeho? Zkoumej, není ani zdání.

A venku leží najednou noc šerá,
den ukončil se jaksi bez večera,
už v lucernách plyn hoří smutným leskem.

Bez hřmění, hluku v okna prší dále
tak jednotvárně a tak vytrvale.
A tobě zdá se, že se zalkneš steskem.

SONET MYSTICKÝ.

„Krvavé páry jak zjev visionů
mystickým kruhem zemi ovíjí,
hlas dálných zvonů, bizarních pln tonů,
zní jako hudba lilií.

Zářící svaté rovno hostii
po nebes sklonu
ve zlaté glorii se v šarlat zavíjí
mystické slunce, oko milionů. —"

— Ó čtenáři, jenž všechno snést už umíš,
jenž o básni už předpokládáš předem,
že něco jest to, čemu nerozumíš —

teď přece hledíš na mě plachým hledem?
Nu, můžeš-li, tou útěchou se těš:
já opsal to — však nerozumím též...

SONET O LÁSCE.

Ba, ještě z fysiky cos hlavou tane,
i mohu užít tento termín stkvící:
Jest láska elektřinou, která kane
do oka z oka. — Slyšte milující:

„Znám její vlasy, čelo, barvu lící,
rty, úsměv, který pro mě na nich plane,
znám vše — a blíže nemohu nic říci,
jen oči, oči, oči milované — — —

A tu zní popis, ne, toť hymna skvělá,
v těch očích tone duše jeho celá,
toť omega, toť alfa jeho žití.

V snech jeho svatá věčná lampa plane
a duše každé poskvrny se štítí —
ach, oči, oči, oči, oči milované!

SONET O TŘECH METAFORÁCH.

Z klasických veršů cítím vůni vát
jak z podvečerní bujné lučiny:
heřmánku, doušky, sterých trav a mát
ten zápach prostý, zdravý, nevinný.

A romantika to je luzný sad,
kde ve skleníku bují květiny,
a smysly tvoje spíjí odevšad
nádherných vůní chaos jediný.

A verše moderní toť parfumy,
jež dráždí tony svými ostrými
sta duší neklidných i nervosních.

k nim atomy se berou kdekoli:
z těch květů v sadě, v lukách, na poli
i že zápachů městských monstrosních.

SONET ELEGICKÝ.

Ne, toho člověku už líto není,
co je teď pryč a co se nevrátí...
Ta mladost, láska, žhavá krev a snění,
vše, čím se chtěl kdys pyšně blýskati —

to jest jen daň, již z toho živoření
v bezednou věčnost musí zaslati,
čas sbírá ji, a člověk bez nucení
ji konečně přec celou zaplatí...

Však život hamižný i zbytky malé
nám exekvuje ještě dál a stále,
a pěkná útěcha nám zbývá teď:

Že jako my i jiní jeví zraku
ten obraz bílých kdysi stříbrňáků:
ráz otřen a jím svítí všední měď...

SONET NOČNÍ.

Nebe je tmavé. Mračen kůr
se bez hnutí zdá na něm tkvít,
jen místem protrhlinou chmur
zří hvězdný pohádkový svit.

Van větru v okno moje vlít
a s ním se nesou roje stvůr,
pár komárů, pár nočních můr,
jež začly v lampu moji bít.

A náhle slyším v zděšení
se střechy pláč a úpění —
oh, koček noční umění!

Zavírám okno. Věru již
i božské přírody té říš
zná protivnou být nanejvýš...

SONET O ANTICE A VLASECH.

Jsou rouhavé to černé slabiky,
jež se mi dneska v bílý papír derou.
Já nemiloval nikdy antiky,
já necítil z ní nikdy vůni sterou.

Já znal ji jen jak herbář veliký,
kde suché listy kryty plísní šerou
zápachem hrobním vábı červíky
zažloutlé moudré, ti z nich stravu berou...

Jen staré Římany mám nyní rád,
ne pro bohy, ne pro verše a boje —
to všechno je zas plesnivý ten sklad —

Mám rád je, že už v onen dávný čas
cenili nad vše zlatý leský vlas,
vlas zlatý, lesklý, jak má žena moje...

SONET POLEDNÍ.

Tam v dálném kraji u nás je asi doba žní...
Jak živě jeví se ten obraz mému duchu:
Na jasném modrém nebi plá slunce polední
a pruhy tepla chví se ve prohřátém vzduchu.

Na ozářených polích už kupky snopů ční,
kol lidí směsice se míhá v pestrém ruchu
a jejich smích a výskot, kobylek chřestění,
prask žebřin vozových mi zaletá sem k sluchu.

Tu z vísky zavzní zvonek... polední hlásí klid...
ti lidé otrou čela a jdou na blízkou mez
a jedí, natáhnou se a hledí do nebes...

Ach, cenu chvíle té by moh jim povědít
jen v dálném městě kdos... kdos, jemuž vadnou tváře
tím žárem chodníků a nudou kanceláře...

SONET O ROKOKU.

Myslím si rád a myslím zas a zas
na pudrovanou žití poesii,
na filigránský rokokový čas,
na ten, jak žil se kdysi ve Francii,

ne u nás v Čechách, zde byl hrob a mráz —
však tam jen muži pyšně nesli šíji
a jenom před dámami klonili ji,
jimž sněžný pudr bělil zlatý vlas.

Versaillským parkem sladký parfum vál,
tam bělala se ňadra luzných žen,
tam šatů šust se mísil v listí sten,

a v smíchu, hře tam pod větvemi lip
se dobře cenil každý nápad, vtip,
lež galantní i něžný madrigal.

SVÉ ŽENĚ S PŘEDEŠLÝM SONETEM.

Já vím, jak doba rokoka ti milá,
má ženo, proto jsem ten sonet psal,
já vím, proč víže tě k ní tajná síla,
proč teskní po ní toužebný tvůj žal.

Ten dávný čas ti líc i duši dal,
tys v dnešním světě jaksi opozdilá,
versaillský park neb zářný jeho sál,
toť místo, kde bys byla právem žila.

Rokoko malby, fontan, palác, sad,
rokoko účes, šperky, chůze, šat
tě uvádí vždy v nadšení a ples —

Rci, odměníš ten chudý sonet dnes,
jak lichotivě odměnila bys
madrigal něžný ve Versaillu kdys?

SONET-INTERMEZZO.

Ať jakýkoli soud nad dílem mým
z těch retů příští doby splyne —
co psal jsem, z toho je mi nejdražším
těch sonetů pár nade všecko jiné.

O patě Achillově u nich vím:
Řeč se v nich trochu kostrbatě vine.
Vzlet schází jim. Je málo pestrý rým.
A myšlenka — ta byla-li v nich — hyne.

Já vím, že pak je eufemismem řádným
ta šedá metafora: o patě —
však snad to láska matky je,

jež z dítek svých má ráda přepjatě
jen mrzáčka, jenž s podzimkem as chladným
svůj krátký život dožije...

SONET O ZÁPADU SLUNCE.

Je nevidíš. Lze jen se domnívati,
kde zmořeno as končí běh:
V šedivou masu ulice se tratí,
a nad ní nebe stojí v plamenech.

Skla oken rdí se. Chodníky se zlatí.
Mha rudá leží v taškách střech.
Zříš cos jak odlesk růží vzduchem vláti
a lidem v líci plát i na vlasech.

A oknem otevřeným ze šumotu a ruchu
vzdech k tobě vane náhle tak těžký, plný puchu,
jímž prvně hlučné město po denním žáru dychne.

A maně myslíš v dálku, jak mohutně tam tryská
to světlo na vsi, pole, na lesy, na skaliska...
vše plane..., tráva voní... a pták s trylkem tichne...

♡

SONET NA SENTENCI Z GOETHA.

To sladké zvyknutí si v živobytí...
V té chvíli, kdy je cítíš nejvíce,
vem čas, kdy rostlo nejkrasší tvé kvítí,
i čas, kdy hřměly tvoje vánice —

Pak vzpomeň na některé jiné žití,
slovutných mužů, pýchy ulice,
šťastlivců, kteří lidskou závist nítí,
a milců štěstí z dávné tradice.

A važ je! Ať si proti tvému stojí
lesk, sláva, velkost, moc a blahobyt,
ať se k nim úcta, láska, obdiv pojí —

buď jakkoli: to svoje živobytí
bys s žádným jiným nechtěl zaměnit —
však nechtěl je též ještě jednou žíti...

SONET DE VANITATE.

Zrak báby mé prý modrým leskem hrál,
vlas její černým, čelo sněhobílým,
prý básnír jeden o ní znělku psal
způsobným tehdy slohem roztomilým...

V zrak kalný já se bábě zadíval,
v to čelo žluté s vlasem řídkým, bílým,
ten sonet, psaný švabachem, jsem znal,
ten ponoukal mě k žertům rozpustilým...

Dnes teskno mi, že vše tak pomíjí,
že vůně veršů, čela lilií,
i mně dnes drahých, neušetří čas,

že směšným bude veršů těchto zvuk,
že nad tím svadlým čelem jednou vnuk
též řekne: vanitatum vanitas...

SONET O VÍDEŇSKÝCH KOSECH.

J. VRCHLICKÉMU.

Vím, mistře, že máš tyto ptáky rád,
neb zdomácnils je v naší poesii,
a k vůli Tobě chci jim sonet dát,
těm kosům totiž, kteří tady žijí.

Vídám je z rána v trávě poletat
a v rose máčet nožky, křídla, šíji,
vídám je v žáru v stinných stromech spát
i z večera, jak z vodometu pijí.

Ať kol nich rvou se, křičí vrabců davy,
z nich každý jest jak aristokrat pravý
tak odměřen, tak upjat, čist a tich,

jak znal by, že můž nebezpečno býti
zde mezi pustou luzou poskvrniti
svou uniformu v barvách císařských...

SONET O STARÉM LÍCI A RUBU.

„Při našem vzkříšení, tom nevídaném skvělém,
při našich bojích o život a skon
náš spisovatel byl nám spasitelem
a čím jsme dnes, tím udělal nás on.

On ještě dnes je našich srdcí zvon,
krev čistá našich žil, jež proudí v tepu vřelém
a našich duší duch a hlasů našich ton
a zraků zornice, jež bdí nad naším tělem.

A jeho sláva jest — — —“ atd. atd.
Och, bible praví sic, můj vděčný národe,
že ne chleb hamižný, však taktéž slova sytí —

svou chloubu přecpal jsi už slovy citelně —
své zastav uznání, hleď na ni reelně:
dej slušný kabát jí, pár grošů, jíst a píti!

SONET NA CHOPINOVU MELODII.

Co žen mě zpilo rtoma vášnivýma —
co zbylo po nich v mojí paměti?
Jen ručku vidím s prsty hubenýma,
jen oči, v nichž spí čisté podletí...

K romanu náběh. Pranic nezajímá.
Květ, který uvad ještě v poupěti —
a přec v tom tolik svaté vůně dřímá,
že bych i v rakvi chtěl k ní voněti.

Ty rty jsem nelíbal a nehladil ten vlas —
já zřel jen do těch očí v ten zářijový jas
a stisk tu suchou ručku jen jednou...
jednou jen...

A rtoma vášnivýma mě zpilo tolik žen — —
Mám v paměti pár tváří — však jmen říct neumím,
mám v paměti pár jmen dnes — však
nemám tváře k nim...

♡

SONET NAD VERŠI Z MLÁDÍ.

Jak směšný dnes těch dávných veršů vztek
i žaloby, jež člověk k nebi lil,
kde by byl boha tak rád k soudu vlek,
že při stvoření ten svět pokazil!

A pán bůh v tom už moudrým mistrem byl,
že tehdy patře v rouhavý náš věk
běh živobytí tak nám upravil,
by nevyrost nám pyšný hřebínek!

Ó pane bože, jenž teď svoji plec
kdes halíš v stříbroskvoucích mráčků lem,
kde vše ti zní jak harmonický ton —

z té brázdy, kterou táhnu životem,
ti volám za vše dík. I za ten skon,
jenž, třeba pozdě, přijde jenom přec!...

SONET O BÍDĚ.

Ne dech, ne hlas, ne hrozné znamení —
však vidím, slyším, kdy mi v jizbu vkročí,
kdy ze všech koutů zuby vycení
a v poledne mi náhle na stůl skočí.

Krev, sílu pije mému umění,
kol hrdla se mi jako boa točí —
dnes tak jak tenkrát, kdy jsem v zděšení
ji cítil vát mé roditelce z očí...

A práce, odříkání, — — Dík za tu radu mnohou,
to lektvary, jež brzy sevšední,
když strhnou nervy a nic nepomohou —

ó než mě hodí moudré rakvi v stěny,
chtěl bych zde mít svůj Osud ztělesněný
a zbít jak psa jej silou poslední!

SONET MATERIALISTICKÝ.

Ó peníze — ne jak můj mnohý druh
to volá s efektní vždy ironií —
já přímo dím: Jste velký, hrozný bůh
a pokorným tu čelem o zem biji.

Co bohů vytvořil již lidský duch —
a všecky už je vlny smrti kryjí...
Jen vy, všech nejnižší, však cíl všech tuch,
vy dohráte tu lidskou historii.

Čest, sláva, velkost — jsou jen stébla slámy
před vaším leskem, zvukem demonickým,
a čím jsou — tím jsou v lidstvu jenom vámi.

Dějiny daly krvavý vám háv,
náš věk vás slaví řevem frenetickým
a z příštího zní: Ave! na pozdrav!

SONET O PANNĚ MARII.

„Královno nebe, Panno Marie...“
— tu modlitbu jsem rád měl nejvíce...
Ach, kde to dětské svaté snění je
a zářných barev jeho tisíce! —

Já světce přísné a zlé světice
stát vídal v nebi v mrazu glorie,
tys v kadeř směla dát srp měsíce,
ta měla barvu zlaté lilie. —

Královno nebes!... Život lakomý
mi vyrval z ňader tuto vidinu
a dal tam za ni smutnou rytinu,

kde stojíš bídná, malá jako my,
tak, jak tě zřela kdysi Golgota,
se srdcem puklým, sytou života...

MATCE.

Má rodičko, po dlouhé řadě let
dnes kladu sonet pod tvé jmeno zlaté,
jen sonet tam, kde měl bych hymnu pět,
jen verše, kam modlitby patří svaté.

Oh, člověk musí projít cestou běd
a mnoho pohřbít v mnohé bouři klaté,
vše proklínat, co chtěl kdy návidět
a zoufat, plakat musí častokráte,

pak cynicky se musí vysmívat
frivolní, hrozné písni životní,
by mohl akcent slovu „matka" dát —

a hnusna mu ta píseň musí být,
by řek, že vždy a všude slyší z ní
to „matka" jako svatý refrain znít...

SONETY-CAUSERIE.

I.

Už o své zemi věru všecko víme,
už známe měsíc, známe slunce zlaté,
už mléčné dráze hezky rozumíme,
jak, proč a kam se bělá, vine, mate.

Ba, známe tolik, že už hrdě smíme
dát livrej služky babce v pouta spjaté,
té přírodě, a jen jí poručíme,
jak, co si přejem — jí to bude svaté. — —

Jak je to k smíchu! Snad mu hledíš v líc,
snad přírody x nejtemnější z všech
v tvé náruči teď sladce, klidně dřímá —

Ó ženy, ženy! Jak bych zraky svýma
zřel moře aforismů, slok a kněh —
a vše to troska, kousek, dým a nic!...

II.

Jí, pije, myslí, jako člověk žije,
nač vzpomeneš si, všecko najdeš v ní:
klid, žár, led, nebe, peklo, poesie,
poušť prosy, andělských harf souznění —

Kdo zná ty tony, kdo můž sečísti je
a říci, jakou logikou v ní zní?
A přece je to luzná harmonie,
ta nejluznější všeho stvoření!

A co v ní nadlidského! Znáš ty chvíle:
Cos udělá, cos řekne... tobě zdá se,
to slovo, čin že bytost její chvátí

a výš ji nese, až to čelo bílé
až kamsi k hvězdám na obloze pne se...
Ty, červ, chceš jí jen nohy zulíbati...

III.

A není bídnějšího tvora ani...
Je zrádcem jejím jen ta krása těla,
co jiným rozkoš — na ni past je skvělá
a láska její — boj neb odříkání.

A přec ten život její do skonání
je láska jenom bezeměrná, vřelá —
však na stráži být musí bez ustání,
kde nejraděj by oči zavřít chtěla.

A jedna slabá chvíle všecko ztratí...
Tak draze nikdo nikdy nezaplatí
ničeho v světě... Marný vzdech a ston —

čas nezhojí a slza nesmyje...
Bez křídel motýl... v blátě lilie...
s modravé výše spadlý puklý zvon...

———

IV.

A byť vám žena všecko zničila,
o čem jste kdysi v blahých dobách snili,
a byť vám celý život zkalila —
ó neklňte jí v teskné, hořké chvíli!

Je láska boj — a věc to nemilá,
když vy jste pole krví pobarvili —
však čím by ona byla splatila,
kdybyste vy tak byli zvítězili?

Ne, neklňte jí! Slaba je jak děcko,
jen předtucha, jen chytrost jsou jí zbraní,
a raní-li vás — jenom sebe chrání!

Však po letech, až čas bol zaplaší,
jen ona z toho, co dal život všecko,
přec upomínkou bude nejdražší...

V.

V to moře aforismů, novel, slok
jsem tedy pár těch kapek nyní dal —
proč? Bože, už je tomu hezký rok,
co o ženách jsem zcela jinak psal,

— to jsem jen krev se srdce omýval,
mě v mnohém boji zasáh mnohý brok;
čas přešel, umlk jedovatý žal
a utišil se žití bouřný tok. —

Ne svědomí hlas — však těm zlatým skráním,
jež první nakloní se k veršům těm,
jsem psal to k vůli. Žena zázrakem

zná zvrátit dlouhých hořkých roků dílo...
Pět, deset ti jich srdce otrávilo —
a přijde jedna — a je požehnáním!...

SONET SVATEBNÍ.

Panu a paní H.

Můj sonet, jenž mi teď tak slouží čile,
že provede, než co si pomyslím,
vzal dneska frak a rukavičky bílé,
pár růží a už letí s přáním mým.

A předstupuje před Vás této chvíle,
šoup nohou vzad, zved ruku k ňadrům svým,
a skloniv hlavu k zemi ušlechtile
otvírá ústa k slovům nadšeným:

Než, co to? Mlčí, trapně pokašlává,
jak hloupý školák rdí se do krvava —
můj bože! že už všechno zapomněl!...

A měl Vám přednést pěknou snůšku básní,
měl květy vinout kolem Vašich čel —
teď koktá jen to staré: Buďte šťastni!...

♡

SONET SARKASTICKÝ.

Plod hořký naší doby v plné míře
jsme my tak záhy, záhy sklidili...
Nás vychovali jako za pastýře
kams do antické luzné idyly,

svět zdál se nám být jakés dobré zvíře,
jež s touhou jenom čeká na chvíli,
by mohlo nám dát mléko na talíře
a vlnu, v niž bychom se zhalili...

A teď? Jen trpký úsměv máme teď
— ne pro sebe, my žijem netečně
jak otřískaná, bezovocná sněť —

však po tu mláď, jež nemá drápy, zuby,
jež kvete, sní, svou ilusí se chlubí
tak důvěřivě — a tak zbytečně...

SONET K THEORII: BOJ O ŽIVOT.

Kam padne, poeto, krev tvoje kypící
a mozku tvého kus, jež zavřels ve svém díle?
Komu chce kniha tvá nést vůni sílící,
již dýchá z duše tvé to božství ušlechtilé?

Neptej se, nezkoumej! Dnes vážní kritici
dle oka napíšou cos o tom ledabyle,
z tvých veršů studentík vždy láskou nyjící
si robí akrostich pro památník své milé.

Jen četná družina těch drobných literátů
tvé verše popadá a zhltá v jednom chvatu
a radost přátelská jim v líci zaplane,

když vidí, že už mozek tvůj se ztrácí,
že arterie tvé už dokrvácí,
že vůně brzy z duše vyvane...

SONET CYNICKÝ.

Oh, tenkrát naivní byla jako dítě,
ten vzdušný zjev se vždy jak mlha nes —
(mám, tuším, o tom staré verše kdes
a nevím — snad jsem zbožňoval ji skrytě).

Však čas je lotřík, jenž vše krade lítě
a z okradených rád si ztropí ples:
po dlouhých letech potkal jsem ji dnes
a mluvili jsme leccos spolu hbitě.

A jaký dojem já si u ní schoval
dnes, nevím; ona není změněná,
a já přec pamět svoji opravoval:

Ten vzdušný zjev — je zatím hubená,
ta naivnost — je to hloupost bez ostychu...
Bodlo to v srdci... Ale je to k smíchu...

SONET K SOCIÁLNÍ OTÁZCE.

Je půlnoc. Po vší denní námaze
zřít milo v tmu, z níž vlažný van se leje.
Jak vyleštěný srpek z mosaze
se měsíc z modravého temna skvěje.

Z dálky zní hlasy. A ráz po ráze
kdos holí v dlažbu pere, kašle, kleje;
pár mužů, jimž krok činí nesnáze,
jak silhouet sbor ulicí mou spěje.

Teď zaletají ke mně trosky vět:
„— a chudák dře se, a pán bohatí,
a žádný protest tady neplatí — —

i pán bůh se v těch chudých trochu splet,
dal jim dvě oči — hromy do toho! —
Vždyť chudák měl by dost už jednoho!“

. ZOLOVI.

Ty, který míníš, že jsi dobu svou
do sledních temných koutů pronik chvatně,
a co jsi viděl, kresbou pravdivou
chceš podat na nelichoticím plátně,

jenž doufáš, že tou malbou strašlivou
jí memento, jí výstrahu dáš platně —
ó mistře, s duší velkou, tesklivou,
jaks ideální — a jak znáš ji špatně!

Dnes před obrazy těmi potají
jen fantasii svoji lehtají —
a tragika to věru k zoufalosti:

Soud pokrytecké tělo společnosti
tvé jmeno přibil na sloup pranýře
se znakem svého kuplíře!

♡

SONET Z DVACÁTÉHO ZÁŘÍ.

Dnes modré nebe rozlívá
vychladlý jakýs chabý svit,
a nač se zrak tvůj zadívá,
tam zdá se smutný úsměv tkvít.

Nějaká bolest tesklivá
ti začne náhle hrudí znít,
jak když ti v posled zakývá
kdos šátkem a chce v dálku jít...

A v duchu vidíš známou ves
u prostřed stromů zažloutlých:
na rudý hřeben kostelní

se vlaštovek roj nyní snes:
jich švehol tichým krajem zní —
to loučí se, než letí v jih...

SONET NA SKLONKU STOLETÍ.

Ta víra v lepší časy budoucnosti...
Ve změně všeho září bez změny
jak maják, jehož zlaté plameny
se lijí v bouř a ve tmu zoufalosti.

Tu člověk, když mu ráj byl zavřený,
as našel ve své teskné šílenosti —
ta jako odkaz otců vznešený
jde s lidstvem od věčnosti do věčnosti.

Teď došel k nám... Mře naše století,
před sebou tmu a na rtech prokletí.
Čtem závěť už... zní otřepaně dost,

ne podklad ani zásvit jediný,
jen zas ta víra v lepší budoucnost —
a už i ta má značné trhliny...

SONET APOSTROFA.

Můj sonete, hleď, co se děje:
den přijde s chabým zásvitem
a nevlídně a chladně kreje
si tělo šedým hábitem.

Hleď, jak park pestří se! Jak skvěje
se chladná rosa pažitem!
Slyš táhlý zpěv, jejž vítr pěje
o čemsi zašlém, dožitém...

Ó zima je tu v jeden mih!
Můj sonete, ty dítě jihu,
buď s bohem, vrať se s ptáky v jih!

Tys nesl se mnou žití tíhu —
kdo ví, co zima nese mi?
Jdi s bohem raděj s růžemi!

SONET-EPILOG ČTENÁŘI.

Já psal, tys čet, a jak to často bývá,
přátelství kvítek mezi námi zkvet,
a proto slušno, bychom slova tklivá
si při rozchodu řekli naposled.

Ty víš, můj drahý, že už řadu let
ten sonet báječné žně u nás mívá,
však velcí mistři požnou všecko hned,
když přijdem my, už strniště jen zbývá.

Tož nelze klasy vzácných pravd a rad
ti na těch stránkách bujně předkládat
a proto, prosím, kytici tu vem —

je to jen chrpa s rudým koukolem,
to krvavé v ní jen mák planý jest —
tak, jak roste podle prašných cest...

KNIHA DRUHÁ

ZIMNÍ SONETY

(PSÁNY V ZIMĚ 1891)

SONET DEDIKACNÍ.

J. V. SLUKOVOVI.

Kdys drobný student z dusné galerie
já nadšeně ti tleskával,
tys hrál vždy reka přímé, hrdé šíje,
a mněs byl každým coulem král.

A po letech nás osud svál...
Vím, jeviště že celým světem Ti je,
a jevištěm svět; život vše Ti dal,
co jinak pevně v skoupé pěsti kryje.

Proč jmeno Tvé jsem k pláňatům těm spjal,
jež nacházel já, když jsem najít ždal
pár šťastných chvilek v žití, umění —

já nevím. Snad že často ve snění
svých trpkých hodin u tebe jsem dlel,
vše z duše přál ti a vše záviděl.

SONET-PROLOG.

Sonet: Poeto, já jsem viděl z dáli,
jak v této zimě mrazivé
ti život drsný, neurvalý
poslední květy z duše rve,

jak každý po zemi se válí,
jak po nich šlapou nohy tvé —
nuž, já je vložím v herbář malý
do těchto bílých listů zde...

Já: Bez barvy, vůně, bez svěžesti —
čím mohou koho zvábiti?

Sonet: Ti, jimž čas orval ratolesti,

snad přec tu vůni vycítí
i svěžest, kterou mívaly,
když ještě v duši zkvítaly...

SONET O MLHAVÉM RÁNU.

Zas parkem jdu. Mráz v líce pálí,
Mha šedivá a nečistá
na dvacet kroků všecko halí.
Jak koule rudě zlatistá

v ní zdá se točit slunce v dáli.
Směs větví černá, bezlistá
z ní trčí ven. Sníh okoralý
pod nohou chrupe. Z nejista

a temně jaksi zalehá sem
zvon neviděné tramwaye.
Zde mrtvo. V sněhu černaje

se choulí havran, hledí v zem
a s resignací bije časem
v ni špinavým svým zobákem...

SONET O DĚTECH SOUMRAKU.

Červ jakýs užírá nám kořen žití...
A zeleň každé sporé naděje
nám samým zdá se už tak chorou býti,
že nevěříme, že v květ vyspěje.

Cíl života se nám kams v prázdno řítí,
však není sil vjet v jiné koleje,
všech radostí, všech kras v tom světě sytí
jdem hladově dál v světa peřeje.

Jsme apatičtí s tichou zoufalostí
a resignujem plni otravy
na každý zákmit světlé budoucnosti.

A minulost? Tu bychom bez váhání
v klín nepaměti vrhli mlhavý —
a každý právě prožitý den za ní...

SONET O MÉM OCISTCI.

„Capua duchů . . .“
Grillparzer.

Nevlídno, teskno, dusno básníku
v tom sídle těžkopádné banálnosti,
jíž dýchá vše od špatných pomníků
až k ironické chrámu velebnosti.

Sta různých titulatur, praktiků
a chudáků a bursiánů hostí,
nadutých hloupě v gestech, jazyku,
a nikde není špetka srdečnosti . . .

Zde zaklet v jednu tichou ulici
ve příšerné a mrazné světnici
já prožil noci . . . strašnou zimu svou . . .

Pod okny zněl mi telefonní drát
a v domu roh jsem slýchal vítr prát
a plyn v ni házel záři žlutavou . . .

SONET O ZÁPADU SLUNCE.

Je smutná chvíle, když tak z obzoru
kams do mlh, do tmy rudé slunce kane,
červený přísvit chví se v prostoru,
a v líc a oči ostřejší mráz vane.

Ruch města, vozů, lidských hovorů
zní tišeji. Sníh deštěm jisker plane.
Své mrtvé sněti nese nahoru
stromoví v sadě. Domy zadumané

a šedé přísně hledí do ulic.
Kdes pod balkonem v tmavých břečtanech
dlí hejno vrabců. V divném cvrlikání

se krčí pod listy. Křik tvorů těch
zní jako teskné slunci sbohemdání
a plachý pozdrav mrazné noci vstříc...

SONET O LÁSCE.

Ach Láska, Láska... Během mladých roků
čet, psal jsem o ní verše nadšené —
eh, člověk mnoho pohřbí v žití toku,
než jasně prozří oči zmámené...

Hlas jímavý má, tváře ruměnné,
chod lehounký, jest elastických boků,
mušelín bílý vlá jí s ramene —
a kuplířkou je s nevinností v oku.

Dva lidi svede, do duší jim sází
hlouposti, bol a jaro s poesií,
vede je na bál, v park i husté mlází,

najde jim místo, kde se hezky skryjí —
na Vášeň, sestru, křikne: „Pojď ty sem!" —
a poroučí se s pěkným pukrlem...

SONET GLOSUJÍCÍ SLOVA HÁLKOVA.

Kdo v zlaté struny zahrát zná,
jej ctěte víc než sebe — —

Nu, bezcenným tak básník není přec,
jak volá teď sta prospěchářských hlasů;
jen ať se s dobou srovná, bláhovec,
a svoje stesky pošle jednou k ďasu!

V pokoji stojí velmi vzácná věc,
hodiny, dílo rokokových časů,
a když je shledne host neb cizinec,
tu domácı se košou v jeho žasu!

A takto hodiny jdou všelijak
a nikdo z domu neví, ani jak
a taky na tom pranic nezáleží —

dost na nich už, že tikají, že běží
a když i stichnou některého dne,
též si jich nikdo valně nevšimne.

♡

SONET O SNĚŽIVÉM VEČERU.

Zem, nebe jedna maškarada,
ruch, šum a třepot jediný!
Sníh točí se a víří, padá
jak lehké peří z peřiny.

Lamp světlo žlutá kola spřádá
do chumelivé mlžiny.
Ulicí hrčí vozů řada
s vílami, čerty, dominy.

Naproti plane světlem dům,
rej stínů po záclonách víří
a temně duní tance šum.

Maškarní ples... To sněžné pýří
i starou zem chce obléct snad
dnes ještě v nevinnosti šat?!

SONET O NESMRTELNOSTI.

Umění stárne... marno zapírat...
a rychlej, čím víc doba uhání...
Homér je plíseň, Shakespeare naivní chlad,
a Byron šediny má na skráni.

Klasici Němců nudí k zívání,
v čas zemřel Hugo, s Turgéněva spad
už taky pel, herbářem zavání
polských i ruských romantiků sklad — —

Tak to jde dál. Vše má zde dobu svoji,
v níž vznese vonný květ svůj do světla.
Rostliny stonek pak jen půdu hnojí,

když přejde leto, v kterém dokvetla...
A celá velkost, celá sláva jest:
mít vůbec jaro a v tom jaře kvést...

SONET INTERMEZZO.

Když krahuj v ptáče dráp svůj vryl,
to sotva krátce zatíká —
však je to tak zoufalý kvil,
že všecky kosti proniká.

A sonet jak by stvořen byl
pro bolestný vzkřik básníka,
když cítí prchat krev svých žil,
nechť hlas i v prázdnu zaniká.

Ty sonete můj trpělivý,
ty neseš každý vzkřik ten divý
i každou bolest duše mé —

a ta byla tak zoufalá,
že elastické nožky tvé
svou tíží často lámala...

SONET O DOBRODINÍ.

Ne, neklňte těm bičům barbarů,
kdo čist je sám, jen ten ať kamenuje!
Dnes otrok koupen hrstí krejcarů
a skyvou chleba, které potřebuje,

neb radou, protekcí, jež z rozmaru
neb z dlouhé chvíle kdos mu uděluje,
kdos, jenž snad cenu těchto podarů
z let svojich mladých ještě pamatuje!

Ten otrok zapřiž se a vezmi kříž...
Na mozku, na těle je spoután již
a kouli na noze při každém kroku cítí —

a běda, běda mu, když zatroufá se vzpříti!
V skráň vpálí mecenáš mu kletbu nevděčníka,
a svět jen k tomu: „dobře, dobře" říká. —

♡

SONET FATALISTICKÝ.

Ó neraduj se nikdy, nikdy z štěstí —
to není tady naším údělem;
jen chvíle klidu právem tvojím jesti,
a to je vše, co můž ti dáti zem. —

Tvůj temný Osud drží váhy v pěsti,
k jich jazýčku zří přísným zřetelem —
ó neraduj se nikdy, nikdy z štěstí,
jen klid tvým právem, jen klid s klidem vem!

Na jedné váze leží štěstí to,
na druhé krve, slz je rozlito,
a obě visí v přísné rovnováze — —

Když prvá vzletí, a tys něco schvátil
z ní zdarma bez slz, krve, bez nesnáze —
kdo ví, čím jiný v druhou za tě platil!

SONET METAFYSICKÝ.

Jsou chvíle, kdy se zdá, že stojí čas,
jak zarputilá herka jankovitá.
Fadessa hrozná... Venku mha a mráz,
a prašný sníh kol oken se střech lítá.

Vše pusto kolem; pusto, mrtvo v nás,
mha jakás v mozku na všecko se chytá,
kol prsou jak by vinul se nám plaz,
nějaká boa těžká, obrovitá.

Minulost pouští, všecko příští mhou
a dnešek věčností nám v prsou zívá...
A je to hroznou jakous záhadou,

jak tato věčnost, velká, šedá, divá
v tom nepostihle letném času trysku
se vejde v nás... v tak bídné zrnko písku...

SONET O DOBRÝCH RADÁCH.

Po cestě života výstrah je řad,
kdos šel jí, budeš je znáti:
sentence, příklady a množství rad,
jež nelenil každý ti dáti,

kdo snad krok před tebou bolestně pad.
Tys myslil: „Ach, lidé zlatí,
pro mne se najde zde výjimka snad —
tohle as pro jiné platí!“ —

A padneš na místě, kde oni padali,
a zoufáš na místě, kde oni zoufali —
pak chceš, jak oni, mistrovati:

máš sentence, příklady a množství rad,
dáváš je — a všude zříš na rtech hrát:
„Hm, pravda, — — však pro jiné platí...“

SONET MELANCHOLICKÝ.

Rád v kamna zřím, když uhel řeřavý
tam tiše plá jak zlata žhavá směs,
a mám ten pocit teskný, dumavý,
jak při západu hledět do nebes.

A jak bych zvolna cítil u hlavy
dech známý — — kdys mne blažíval a kdes —
ach, to jsou žen těch známých postavy,
ty vlasy jako tenkrát voní dnes...

Ó přivřené vy oči milující,
ó ramena tak marně rozpínaná
a srdce dobrá a tak zašlapaná,

jste zde a zříte v hruď mou zoufající
a bez výčitek ruce spínáte
a lítostivě hlavou kýváte...

SONET V DEN MÝCH NAROZENIN.

Kdys čet jsi v rozechvění čistém
nějaký příběh prostinký:
byls nadšen krásou, stilem místem
a zjevem mnohé hrdinky...

Dnes v knize oné list za listem
tvůj posměch vzbouzí lehynký —
oh, osud má už zvláštní system,
jímž zničí i ty vzpomínky...

Ta celá, dlouhá minulost!
Vše, co tam plálo jako skvost,
je dneska štěrk, nic, popel, sen...

Pak doznáš s duší tesklivou,
že z knihy té až v dnešní den
jen bolest byla pravdivou...

SONET DIDAKTICKY.

Z těch romantických novelet
a utopických rýmování
znáš, synu můj, as jeden květ,
jenž prý se v ženském oku chrání.

Jej poznat, synu, tvé-li přání,
pak pusť se kvapem v širý svět,
(zvou „nevinnosť" jej staří páni,
je modrý, hnědý — však to čet).

A najdeš-li jej, tisíci
jej zámky zavři, nedovol
jít k němu ani měsíci —

leda bys ovšem splnit ždal,
co květ už chtívá: zlomit stvol,
vzít vůni a být hozen v kal...

SONET PŘI LEKTUŘE.

V kamnech to hučí; venku vítr vyje,
a hořká nuda do srdce se dere...
a člověk zívá a se stolu bere
ty Jiráskovy dávné historie...

Čteš... Hle, zde mistr dobrý v líčení je
těch zimních lesů... duch se za ním bere
po zmrzlém sněhu... v stromy vítr pere,
a kusy sněhu smetáš se své šíje...

Je temno... dál se ztrácíš v širém hvozdě,
už temní jaksi kolkolem i sníh,
tma příšerná už civí na větvích...

pták jakýs vzkřik a mih se... je už pozdě.
Ty dál, dál se ztrácíš v místě, dobé
a mizíš kdes v té hrůze sobě, sobě...

SONET HYMNICKÝ.

Buď zdráva, fráze! Tobě k oběti
se vznáší vděčně čtrnáct veršů mých!
Žel, neznám den ten lidské paměti,
kdys, dobrodinče, prvně na svět stih!

Tys lidstva vzduch! Tmel, jímž jen držeti
lze lidskou společnost! Stín křídel tvých
ty lidi teprv v lidi posvětí,
by nehledělo přímo zvíře z nich!

Tys mince, jež má všady dobrý zvuk,
tys lék, jenž hojí pal všech ran a muk,
tys vůně duše, již nadšeným rtem

zvem láskou, přátelstvím a soucitem.
I na hrob sedáš, zkamenělý žal —
buď zdráva, v lidstvu pro lidstvo žij dál!

SONET VE SLOHU MODERNÍHO „KAZATELE".

Když už tě jednou stih ten osud v hněvu svém
a musil jsi se naroditi,
a ne snad motýlem či lehkým ptáčetem,
však člověkem zde musíš býti

a když jen přece chceš, by snadným, lesklým snem
ti pokud možno bylo žití —
pak dám ti zdarma pár rad, jež jsem v trudu zlém
kdys draze musil zaplatiti.

Žij jenom rozumem a zašlap každý cit,
cit, toť je místečko, kde můžeš raněn být,
pak nechtěj nalézt poesii v žití;

měj moudrost hlemýždě; buď sám a samoten
bez vzorných přátelů, bez milujících žen
a v čas hleď odtud slušně odejíti...

SONET O ZIMNÍ NOCI.

Ty zimní noci... Ve vzpomínkách svých
zřím jednu... Cesta krajinou jde cizí;
do mrazné tmy jen matně září sníh
a v nejasnou mhu v horizontu mizí.

V zad pádí tyče s drátů znících přízí,
pruh světla letí napřed v kolejích;
kostnaté, černé stromy, nahé břízy,
— háj jakýs — rýsují se v závějích.

Kůň frká... Z nějakého údolu
se asi deset žlutých očí dívá,
a k nebi ční pár tmavých topolů.

Zvuk ponocného rohu táhle splývá
s tesklivým vytím psů... kdes ve skále
to opětuje echo zoufale...

SONET-APOSTROFA.

My v letě byli přece jiní,
viď, sonete můj rozmilý,
ty tvoje nožky v mojí síni
jen výskaly a tančily!

Víš, jak jsme naši přítelkyni,
tu Bolest, někdy opili?
Strýc její Humor (kde je nyní?)
jak zašel k nám pak na chvíli? —

Oh, teď je jinak. Šedý den
nám smutek hází do oken.
Ty sedíš zhalen v kožichu,

nit černou držíš potichu,
na kterou Bolest, družka má,
granáty tmavé navleká.

SONET-PARALELA.

Jsou chvíle, kdy ta bolest rozjitřená
je jaksi mdlá a unavená,
kdy v neznámém se koutě nitra skryje
a jako ze sna stená.

Toť v boji o klid příměří je...
Leč duše v zajetí kdes nyje.
Jak trofej těžce uloupená
je úsměv, jenž se po rtech vije.

Den jasný v zimě. Blankyt čistý,
sníh oslňuje stříbrem místy,
vzduch průhledný a slunce plá —

však lidé chvící se a černé sněti stromů,
mráz třeskutý a okna zamrzlá
jsou výmluvná a smutná stafáž k tomu.

SONET O NADĚJI.

Jsou chvíle, kdy by člověk prožít chtěl
zas znovu to své zašlé živoření
a znovu jít tou cestou, kterou šel,
kde sklízel klamy, trní, utrpení...

Ne proto, že ví, kde as krvácel,
kde zoufal, ne — vždyť život v zakuklení
by mu zas jistě na tu cestu všel,
a on by zas mu věřil bez prodlení.

Však je to rákosová naděj bludná,
jež za opornou hůl mu slouží v žití,
vždy ohne se, a on ji znovu chytí,

ta šeptá mu, že kdyby znovu žil,
ten Osud, jenž je s všemi trudy u dna,
už nemá víc, co by mu v cestu sil...

SONET O POKROKU.

Co je to pokrok? Lidstva miliony
se už tím světem maně loudali
a cestou sili krev a kletby, stony
a zoufali jen, zoufali...

Co je to pokrok? Lidstva miliony
se ženou divě kamsi do dáli,
krev značí cestu, k nebesům zní stony
a kletby, nářek zoufalý.

Jen kraje kol nás pestřeji se mění,
jen rychlej žijem svoje živoření
a lze nám snadněj hodit do Věčnosti

víc krve, slz a stenu, zoufalosti —
a tak jsme přec dál pokročili asi
než zdlouhavé ty starodávné časy...

SONET O HADANCE ŽIVOTA.

Co platno vše... Jen vlnobití
trud, hořkost a zmar konečný....
A nad vším ční ten problem žití
jak sfinga, netvor báječný...

Blah ještě, kdo moh kolem jíti
k všem záhadám těm netečný
a s klidem spát a jíst a píti
a pak v sen klesnout pověčný!

Ten nešťasten, kdo všel s ní v sázku
a k hádance té sklonil líc —
dal netvoru své jaro, lásku,

pel života i krev svých žil,
své lepší „já" v ní pohrobil —
a jako dříve neví nic...

SONET TRAGICKÝ.

Krajině u Brandýsa.

Z rodného kraje v šípkovém keři
mladý pták po prvé vzhůru si vzlet,
cvrlikal, hřál se, čistil si peří,
pak letěl v široký, vábivý svět.

Žhne časem slunce... Časem se peří
sinavých oblaků bouřlivý slet...
Dny míjí... míjí... Krajem se šeří...
po lukách krčí se ocúnů květ...

Tichounkým letem mlhou se nese
odraný, sestárlý, znavený pták...
chce v známém hnízdě pod šípkem v lese

na vždycky uzavřít ztrhaný zrak...
Keř pust a vítr, jak jím teskně vane,
po trnech věší hnízdo roztrhané...

SONET DIALOGICKÝ.

Sonet: Chceš popsat zas ty všecky listy
jen echem svojich bolestí?
Nekynul by ti potlesk jistý
cos jiného zde provésti?

Já: Mně, sonete můj, plál cíl čistý
a nebyl bych šel na scestí —
však co tu platno? Egoisty
z nás činí vždycky neštěstí...

Sonet: Tvůj zájem, druzi, zápal, hněv?

Já: Čím boj, čím vše to vojáku,
jejž pronikl hrot bodáku?

On ví jen, že má bolest krutou,
má dlaň jen k hrudi přitisknutou
a v prstech cítí vlastní krev...

SONET O PRVÝCH FIALKÁCH.

Muž — tělo suché, zimomřivé —
má na talíři fialy,
jež skřehly mrazem zimy divé
a jež skon čeká zoufalý. —

Vy oči vonné, důvěřivé,
jež v mlhy jste se dívaly
a věštily, že teplé, snivé
už jaro táhne z povzdálí,

že přijdou zase lepší doby,
že květy pokryjí i hroby,
že ptáci budou znovu pět —

vás stih ten proroků los trudný:
vás zničil první tulák bludný,
jenž z plátků vám tu věštbu čet...

SONET ČASOVÝ.

Hle, doby pohnuté! Tak rázně, rapidně
čas dlouho neřádil už v společnosti lidské;
řad pánů velikých v hrob hází nevlídně
a smetá ministry a strany politické,

v rum tříští mnoho pravd, jež stály solidně,
na charakterů pár vrh světlo prosaické,
fouk v bublinky mých snů, jež praskly prabídně,
a nechá střízlivět poety idylické —

On s hlavou skloněnou se dlouho hnal as vpřed
a ztrnul, když pak v ráz kol sebe upřel hled:
Co vlekl balastů, jež dávno dozrály! —

I hodil do škarp je a stanul kratince...
A letí spěšně vpřed k zastávce do dáli,
kde choré století pracuje k hodince...

SONET O PESIMISMU.

(Optimistům.)

Vy cítíte z těch našich veršů chvět
tmu s hořkostí a bídu se stenem,
z nich život řinčí řetězem vám běd,
a hrob jen kmitá smírným plamenem —

je pravda. Ale luzný velký svět
z nás každý přece nosí v nitru svém
a každý z nás by krví platil hned,
by moh jej dáti lidstvu údělem.

A trpce, trpce každý z nás to cítí,
jak světu tomu podobá se v mále
ta mizerie, již vy zvete žití,

a trpčej tím, že každým novým dnem
svět našich niter ona vytrvale
nám bombarduje smíchem, kamenem.

SONET ODPOVĚĎ

pro mou „neznámou ctitelku".

Ó máte pravdu: ironií jen
je celé naše zemské živobytí;
my štěstí chcem, a ono báj a sen,
my chceme klid a máme vlnobití.

Ó máte pravdu: náš duch utvořen
už tak, že z růží vždy jen trny cítí
a rozoumek jen, pěkně obmezen,
mní, že zde možno jenom růže vzíti.

A v opak zas — i v tom snad pravdu máte —
čím větší duch, tím cítí hrozněji,
jak bolí tato disonance rmutná —

Ach, theorie vaše, dítě zlaté,
zní pěkně tak — však věřte raději,
že v praxi po čertech to hořce chutná.

♡

SONET NA PAMÁTKU MARIE P...

Tak dokonala... Tmavé oči ty
studená víčka na vždy uzavřela...
Teď hrob má asi sněhem pokrytý,
a ona přec jen květy ráda měla.

Ó kde jsou šťastné dávné roky ty,
kdy horovala pro ni škola celá,
kdy každý byl jak ohněm politý,
na koho ona maně pohleděla!

Vlas její dotýkal se ostrých ramínek
(tak byla hubená), v něm měla hřebínek,
jí bylo deset let. My k vůli dojmu vždycky

hvízdali před ní vážně elegicky
arie z „Angot", jež jsme dobře znali,
neb tenkráte je kolovrátky hrály...

♡

SONET O STARÝCH LIDECH.

V té tváři starých lidí vždycky leží
klid, ticho, tklivý s minulostí smír,
jako když v podvečerní kraje sněží
nadhvězdný, bílý, lehký pýr.

Je výsledek to života? Hm, stěží.
Jak nás, je stopil život ve svůj vír.
Je jas to duše? Oh, jak v staré věži
jim v lebce sedí též as netopýr...

Jednoho starce tázal jsem se kdys. —
„Je život zlý," řek jenom, „my už žili" —
a významně si pohladil vlas bílý...

My žili už! V tom vše. Co z tváří svítí,
toť odlesk čehos příštího. Toť rys
příštího štěstí.... Ovšem ne už žití.

SONET O FATU MÝCH KNIH.

Mé umění mi leccos dalo v dar
na různých místech a za různých chvil,
a již je tomu hezká řada jar,
kdy po prvé jsem celou sloku svil...

Já v žití trpěl — a jen verši žil.
Ma bolest, láska, duše mojí žár,
mé čisté „já", mé všecko, čím jsem byl,
vždy bralo, bere na se veršů tvar.

Žár, bolest, lásku, všecko, čím teď jsem,
můj nakladatel zavřel v stolku svém
a zkříživ ruce čeká toho dne,

až přes mou hlavu přežene se čas,
v mou bolest, lásku, sedne plíseň, mráz
a duše žár až hezky vystydne...

SONET-APOSTROFA.

Buď zdráva, noci hluboká a tmavá,
tys největší dar, daný v žití nám!
Tvůj mír hned padne, když den dokonává
kdes v rudé mze, až k srdce hlubinám.

Pak zář tvých hvězd nám chvilku snění dává
a stiší klidem, který sídlí tam,
pak, prochví-li nás lásky chvíle žhavá,
jsme, vděčni jí — ta nemůže být klam.

Pak skanou na nás upomínky rojem,
jsou bez trpkosti, marných rozželení,
a je v nich vůně, je v nich odpuštění.

A v posled znaveným nám žití bojem
na hodin pár dáš tělem, duší vlát
to, co nám věčně smrt dá jedenkrát...

SONET PRO MOU ŽENU.

Kéž bych dnes moh zde místo sonetu
tvou zlatou hlavu podat v této chvíli
v mistrovsky věrném, živém portretu,
jak se tak s duší v oku ke mně chýlí,

a pár těch slov, jež chví ti na retu
a ten tvůj smích, tak dětsky rozpustilý,
tvůj vonný dech a žert, jenž v přeletu
se snáší přes tvých zoubečků řad bílý...

Jen proto, bude-li kdo někdy snad
mé verše číst a pak se maně ptát,
jak moh jsem nést přec to své hrozné žití —

by zlatá hlava, duše v šedém oku,
tvůj hlas, dech, žert a smích ve hlučném toku
mu mohly za mne dobře odvětiti...

SONET PSANÝ POD SVINUTOU VLAJKOU.

PŘÍTELI EMILU PRINCOVI.

Můj hochu, člověk rychle šosatí;
hleď, i svým veršům nějak s bohem dávám,
je směšno mi už rýmy chytati
a těžko v sloku vpříst, čím v duši plávám.

Já leccos utrh žití souvratí,
já leckams — eh, zas dojemným se stávám;
co jiní píší, líp je čítati,
čtu, pochválím i rád se z duše smávám.

Když vítr venku dere sněžné peří,
číst milo verše v teple po večeři
a odfukovat tabákový dým —

a finty na čtenáře nalezat,
jichž člověk užíval sám kdys tak rád,
a úsměvem se usmát augurským...

SONET S POHÁDKOVÝM NÁTĚREM.

Mně říkávala bába šedivá,
že místo zná, kde štěstí přebývá,
že kol je park, že všude smích a ples
a luzná hudba k uchu zaznívá...

V snu, verších, lásce — v čem, už nevím dnes —
kýs dobrý bůh mě v park jakýsi nes,
a k dveřím, kde se tlačí vířivá
a nesčetná a pestrá lidstva směs.

A na ty dveře já jsem zaklepal
— vím do dnes, jak mi srdce zabušilo —
a z vnitř zněl smích — a nikdo neřek: „dál!...

V snu, verších, lásce — dnes už nevím, v čem,
a moudrá bába tlí už pod drnem —
a nevím kdy — jen vím, že už to bylo...

SONET-PLAGIAT.

O blbém Emanu.

On narodil se, Emanem byl křtěn,
rost, jako dítě jednou někam spad
a zblb a jako hoch pak každý den
hnal stádo na koberec vesských lad.

Tam prý se díval na oblaka rád,
snil — jednou — nefasti den pro něj ten —
pruskému vojsku v hrubé ruce pad,
německy neznal — a byl zastřelen...

Tak, prosím, zní ta jedna z historií,
jež k čtenáři jdou s pravdou v štítu svém.
A slzu, jež se z oka jeho dere,

jak poukázku na vavřín si bere
básnický šíbal. Místo poesií
čtenáře lapil holým malérem.

SONET O ČESKÉ KRITICE.

„To všecko tady bylo již"
je refren našich kritiků,
jejž zapějí už ze zvyku
ti na všecko, piš si, co piš.

Krom toho ovšem uslyšíš
nějakou vtipnou praktiku —
ó vtipy našich kritiků
jsou duchaplny nanejvýš.

A člověk bez vší pochyby
už nad verši by dělal kříž
a zhnusil si je psát i číst,

tím kdyby nebyl svatě jist,
těch opů pana Akiby
že u nás bylo též dost již! —

SONET O MODERNÍ POESII.

JOS. KUCHAŘOVI.

Je navždy pryč ta doba Iliad
a tragedie, z které velkost vane —
už není času v takém slohu psát
a není chuti přečíst si to psané;

k nim doba nemůž ani reků dát,
ač velkých látek dost v ní bouří, plane —
však to se tříští na atomů řad,
jenž jako jiskry v mlhovinu kane.

A má-li nyní perutě tvůj duch,
nechť vzletí v tento zamlžený vzduch
a schytá zářivý ten jiskromet,

než zapadá jak chladný popel v svět.
Sviť lidstvu, sobě okamžiků pár,
pak skráň slož klidně v lůno černých mar.

SONET BŘEZNOVÝ.

Vzduch čist je, jasný. Okna nítí
se slnícími plochami.
V ulicích proudí ruch a žití
svěžími znova vlnami.

A v parku hnědá tráva svítí
již zelenými špičkami,
na pěšinách se vlhkost třpytí
a pestří děti s chůvami.

Oh, všední thema! Pár těch kras
přec chladná jeseň sfoukne zas,
toť otřepané -- — Proč však sám

též čemus v nitru naslouchám,
kde celý den dnes slyším znít:
Ach žít, ach znovu zase žít!...

RODINNÉ PORTRETY.

I.

Portret ženiny matky.

Znám obraz její jako dívčiny:
Vlas její v kroužkách po skráních se vije,
jí v očích tmí se vábné hlubiny,
a sněhem svítí bílá její šíje.

Čas s hlavy té vzal žold už povinný —
než teď v ní cosi vznešeného žije:
má hrdý výraz oné rytiny,
z níž zírá na tě Marje Terezie.

Z těch vážných očí pohled proletí
tvé nitro, že se musíš zachvěti,
však při tom zříš v nich dávné kouzlo plát,

a když ti shora kmitne šedý vlas,
tu plaše mníš, že Její Majestát
se ráčil jen dát napudrovat as...

II.

Portret mé matky.

Vlas do dnes černý stará paní má
a svěží šíj jak dívka ve květu —
však žalné roky hledí očima,
v nichž lesk chví vybledlého sametu.

Na rtech má úsměv, úsměv podzima,
ten tklivý, lehký zbytek po letu —
však chvilkou zachví tahy jejíma
i hořký stín — jen zachví — však je tu. —

A stará paní dvakrát za měsíc
mi pošle aršík svého švabachu,
kde o mou ženu tone ve strachu.

U kamen sedí za těch metelic
ve staré židle měkkém lenochu,
čte Jiráska a plete punčochu...

SONET EPILOG.

Sonete, s bohem! Větry vlají
ty jarní, hlučné, dumavé,
na stromech, keřích vylezají
pupeny v rojích zvědavé —

A tobě, čtenáři, ať dají
teď ptáci, květy voňavé
epilog krasší, než jímž mají
se loučit verše zimavé.

Buď s bohem!... Země v lesku leží
jak pršelo by zlato dnes...
Zem po zimě je brzy svěží...

A vstává smavá, zdravá zticha
a k velké hymně prolog dýchá...
Za pár dní začne kvést už bez...

KNIHA TŘETÍ

JARNÍ SONETY

(PSÁNY NA JAŘE 1892)

SONET DEDIKAČNÍ.

JAR. VRCHLICKÉMU.

Zasvětit chtěl jsem Ti kus práce nadšené,
příteli, mistře, brate milovaný —
však kvapem letí čas, a plány jsou zas plány —
dnes vezmi sporý vděk té knížky hubené.

Sonety... Psals je též. To Tvé jsou vytesány
z mramoru, žuly. Hrdé, vznešené,
jak staré město; na ty dómy, brány,
paláce září slunce plamenné.

Co já Ti dávám, jest pár vill
v tom lehkém slohu moderním
na horském chladném úpatí —

v nich člověk prodlí snad pár chvil —
však za čas rád dá s bohem jim
a v město to se nevrátí...

SONET-PROLOG.

„Tak, jarní verše? Co s tím tretem?
Ten otřepaný obsah znám...
vše šperkováno sluncem, květem —
kam chce s tím tenhle člověk — kam?“

Tak bouří čtenář můj as letem,
já, vinník, pohnut naslouchám —
a — co kdys Pilat moudrým retem
děl — šeptám také plaše sám:

„Co psal jsem, psal jsem.“ — V synu Mus
vždy vězí pantheismu kus
a s jarem vždy už divá krev

se rázem vžene do všech cev,
a člověk jda s ním krok co krok
na papír hodí vždy pár slok...

SONET Z POPELEČNÍ STŘEDY.

Den sychravý je... Kam jen oko zří,
pláň holá teskně hledí do výšky;
sníh začernalý leží v závětří
jak popelec ve vráskách hříšnice.

Zem v hnědém hávu staré jeptišky
před přísným nebem činí pokání,
jí z očí kanou slzy na líce,
leb ostřihanou stranou uklání...

Ó nebe, nevěř této koketě!
Vše nastrojila už ta zchytralá,
jak odpustíš, by se ti vysmála!

Jdi, podívej se stromům na snětě:
v ty malé bobtnající pupeny
si skryla plesový šat zelený!...

SONET NUDÍCÍHO SE ČLOVĚKA.

Vše je tak staré, opotřebované,
kam člověk okem jenom zavadí...
Šedivá nuda ze všech koutů vane,
a tou se věru život nesladí.

Nadšení, verše, cíl, kam lidstvo plane,
i fráze s prázdným stínem v pozadí,
finesy, jindy pěkně pilované,
i vtip i slzy — všecko provádí

své kotrmelce nejapně a mdle
a staře, staře... Člověk v zoufalosti
s hazardní touhou ždá už budoucnosti:

Ať ničemné, ať jedovaté, zlé
bez jasu, harmonie, bez všeho —
jen ať zas přijde něco nového!...

SONET O BACILECH BOLESTI.

Tou první bolestí, jež kdysi padla v svět,
je otráveno do dnes lidstvo celé:
v tělískách drobných začla vzduchem chvět
a do země se vpila ještě vřelé.

Člověk ji vdýchal, hnízdila mu v těle,
kde našla půdu... vzrostla v moře běd;
a prosytila hlínu země cele —
a v plodech svých ji země vrací zpět.

Ta miasmata dávných utrpení
my zdědili — a vzdechem, slzou, rtem
je množíme pro příští pokolení — —

Bez konce, bez cíle v zoufalém předurčení
v svém vzduchu zkaženém ta otrávená zem
jak hvězda proklatců se šine etherem...

SONET O OVOCI POZNÁNÍ.

Neplodným kriticismem sebe, světa
a plni nároků jsme začli žít —
a probili tak svoje mladá leta
i bujný vlas. A chuďas cit

byl harlekynem, kozelce jenž metá,
jak rozumu se zráčí poručit,
krev svadla nám — však rozum, rozum zkvetá
a na vše strany umí vážně zřít.
— — — — — — — — —

A život jde... i přišlo účtování.
Výsledek pěkný: Rozum z nenadání
stah trpce rty a v hořký vypuk smích

a chechtá se a povykuje, skáče.
Harlekyn za to okamžitě ztich
a ruce lomí v koutku kdes a pláče...

SONET O BÍDĚ ŽIVOTA.

Ta bída života by nebyla tak zlá
— zvyk dovede zde mnoho zkořeniti
a renomovaný Čas rány sešívá
a v torbě své vždy dost má jehel, nití —

— a chvilkou kmitne i v ní trochu pozlátka,
jež prostou duši může rozechvíti,
a chvilkou padne i do srdce pohádka,
v níž zpívá pták a voní kvítí —

Ach, bídu života by člověk nesl snadno —
však ten duch vlastní, zpurný, zžíravý
do všeho vlije hořké otravy,

ta prolne vším a klesá k žití na dno...
Zvyk bez moci tu stojí zmámený,
a doktor Čas jen krčí rameny...

SONET O KRÁLI ŠALAMOUNU.

— — a rázem zas mu hořkost jakás skrytá
prosákla krví... Mrzut, stísněný
vstal s tuhých ňader... žhavá Sulamita
jej hnědými rve marně rameny...

Zří z okna ven... zeď jedna šedě kmitá
do čiré tmy — toť chrám ten vznešený,
jejž postavil? Oč jasněj nad ním svítá
nejmenší hvězda!... Bílé plameny

ve věčné výši, světla neznámá,
vy steré oči, čím je před váma
ten jeho chrám, ta jeho chlouba, sláva?

Čím říš a moudrost? Čím on sám je? Čím?...
— — — — — — — — — — — —
Cit nicoty jej spjal — a svíce přinést dává
a píše v papyrus své: Hevel hevelim...

♡

SONET O „?“

Hle čárka zkroucená jak drobný plaz,
když zatknout kams zoubek svůj pílí —
toť znak té příšery, jež ničí nás
i všechny, kdož před námi byli.

Po nebi, po zemi zní její hlas,
v tvém nitru chví, volá, kvílí —
sta a sta hlav má, jednu jí sraz,
deset jich vzroste tam v chvíli.

Živí se mozkem a krví a bděním,
úzkostí, potem a zoufalým chtěním —
a z trosek světa vzpne se jednou v ráz

jak zkroucený, obrovský, nezsycený plaz
v atomech země, popeli našich těl,
jak by se dál cos v etheru ptát chtěl...

SONET PSANÝ V MÉ BIBLIOTÉCE.

Ne kletby a ne pláč, jak v mladých dnech
jsme zvykli číst u pánů romantiků:
podivný smutek z moderních vlá kněh
bez jedné slzy, jediného vzkřiku.

Je to jak tichý, odměřený vzdech,
jenž v posled vane ze rtů mučedníků,
když po vzdorech a marných zápasech
ždá s resignací příštích okamžiků.

Já žehnám mu: jsou chvíle, kdy nás schvátí
cit zoufalého prázdna... Naslouchati
tu začne člověk s dechem zatajeným:

a již ten smutek vanem odměřeným
vlá k duši se všech stran... a člověk skorem
jásá, že není sám — že trpíme zde sborem...

SONET O PŘÍTELI PRO PŘÍTELE.

Můj přítel, který v našem umění
vždy lpí na theorii ctihodné,
(on ještě, básníka než ocení,
zda genij to, či talent rozhodne),

mní, že prý čtenář hledá při čteni
jen dojem krásy divné, lahodné
(a má hned jakýchs formul spletení
vždy k lapení prý krásy za vhodné).

Ne krásu, příteli, tvůj čtenář hledá sebe,
to „já" své v díle tvém; — a někdy autora,
pak ale propuká v něm vášeň netvora,

pak z každé řádečky krev tvoji chtivě střebe,
tvé city pohltá — a v posled z plných plic
ti ráčí vytýkat — žes toho nedal víc!

SONET O ŽIVOTĚ A SMRTI.

Smrt nebere zde mnoho — ten život bere víc . . .
Ze staršího sonetu.

Mé klasy hezky zrály, vzduch čistý kol se chvěl,
a chrpy blýštěly svou jasnou ranní rosou —
nezvaný sekáč, Život, v lán mého žití šel
a chrpy pošlapal svou nohou hrubou bosou.

I do zrajících klasů vjel naostřenou kosou,
je na svou káru vrhal a sprostou píseň pěl —
a rozhled se . . . a smíchem tvář zkřivil tuponosou
a zapálil si dýmku a s károu dále jel . . .

Jde po strništi dívka. Má vlídný černý zrak,
má v černomodrém vlase vetknutý rudý mák
a zástěrku má tmavou, kam vrhá chvílemi

jen ze soustrasti jakés lítostivé
klas přišlápnutý, květy položivé,
jež drsný sekáč nechal na zemi . . .

SONET MYŠLENÝ ČESKÝM ČTENÁŘEM.

Ty jarní slunce, jedno je mi žeí —
a nejen mně, i srdci mnohých přátel:
Ty vylákáš ven roje brouků, včel,
zvěř země, ptactvo nebes do své dílny —

toť v pořádku. Však v lesku tvojich střel
za humna vyjde český cestovatel
a žel, ó žel a třikrát ještě žel —
pak cestopisec navrací se sdílný

a vtipný. Poví vše, co jed, pil, snil,
co myslil, mluvil, s kým se spřátelil —
vše plno blesků, nápadů a ducha...

Tvým teplem, slunce, nechť kopřiva hluchá
i rulík, blín se v akord jara vmísí —
však proč nám plodíš též ty cestopisy!

SONET PRO MÉ KOREKTNÍ SUDIČE.

Jsou lidé v dálné vlasti mé,
jichž mluvení jde nad zlato:
když několik slok zrobíme,
nám vytknou vždycky to a to,

že dýchavičně kulhá to,
že Homér v rýmech zadříme —
nu, celkem, dle nich pojato,
my hezky na tom stojíme...

Můj sonete, ty víš a znáš,
že jeden laur je vždycky náš,
laur pravdy hořký... A v čas zlý

jsme přec jen něco dovedli
i můžem snad teď právo mít,
si také něco dovolit...

SONET ZA DUBNOVÉHO SPLEENU.

Škaredý den. Kapky deště kanou
jednotvárně v oken tabule...
venku leží na všem šedá tíha...
šedá tíha v duši ztrnulé...

Pustý chodník... Na zdi rohu míhá
odtrhlá se rudá cedule...
Každý deštník nakloněný stranou
mníš být hlavou houby nadulé...

Vlhkým vzduchem po tvé jizbě v let
pustila se moucha — posel jara
a z dnů loňských upomínka stará —

cílí v okno, bzučí, — nazpět padá,
chvilku čistí hlavu, křídla, záda
a zas do skla — a zas padá zpět...

SONET O ZÁPADU SLUNCE V PRATERU.

Jak by v alej odlesk vlít
dalekého požáru;
zlatí se jím stromů řada,
plochy černých kočárů,

v něm se vlní promenada,
blýskne přimhouřený hled,
špička hole, šperků kmit,
hedváb dámských toalet.

Dálný západ jeden nach.
Zrůžovělý zlatý prach
chví tam kolem holých vrb.

Nade hlavou v nebesku
bílý, mdlý a bez lesku
měsíc tkví co malý srp...

SONET-INTERMEZZO.

Jak psal to Adam?... Dožit se té těchy,
by vnik zpěv jeho pod slaměné střechy
a večer při loučovém plameni
by těšil, osvěžoval jeho Lechy?...

Ó Mickiewiczi, kletbou umění
je populárnost; ta je promění
v cos banálního... (Pak v svém nadšení
jsi ovšem neznal naše drahé Čechy!)

Já (smím-li zde teď své „já" položit
po jmenč tvojím) měl bych tak jen rád
pět, deset dušiček, jež čtly by moje díla,

a každá aby aspoň pochopila
jen čtvrtku toho, co jsem do nich klad
a co by slušně mohla pochopit...

SONET O MOTÝLECH.

Zda jsi někdy v lese zřel
velké černé motýly?
— Sametový lesklý pel
chvěje se jim na křídlech —

Lapils koho z tvorů těch
v jejich hravém přeletu?
Pohladil jsi na chvíli
kouzlo toho sametu? —

Bídné žití, smutné dny...
Všecky nesplněné sny
krev nám pijí, ničí nás!

A když se nám splní v ráz,
zbudou nám z nich za chvíli
bez sametu, lesklých krás
odření ti motýli...

SONET EROTICKÝ.

Má zlatovlásko, už zas květen je tu...
Ach čas té divné srdce pohádky,
té trýzně, plesu, hlouposti a tretů —
a přec je teskno zřít v ni nazpátky...

Kde je ta skřínka? V ní pár suchých květů,
tvé listy... májů našich památky...
Pojď, budem zřít v ně s tahem kolem retů,
jak zbožné duše v svaté ostatky!

Zde staré verše!... Jak jsem v let se dával
kams v širé pouště, k hvězdám na nebe
a k čemu jsem tě všemu přirovnával!...

Jsme střízlivi dnes... Číms mi řadu let,
dnes bych už vzletně říci nedoved —
jen tuším, čím bych byl tu bez tebe!...

SONET O ČERNÉM SNU.

Teď v pokoj padá záře červánková.
Je chvíle, kdy se na vše vzpomene...
Na stěnách visí „Vojna“ Grottgerova,
ty vzdechy těžké, vzkřiky plamenné.

A bledá, štíhlá, rusovlasá vdova
zří na to nebe zakrvácené...
zří jakous pláň kdes v dáli od domova,
řev bitvy... tělo krví zbrocené...

Už není slz... Už jen se suše stená...
A na klavír se vrhá se vzlykem
— ten stal se duše její jazykem - -

a hraje „Marche funebre“ od Chopina,
to hřmivé requiem všech lidských běd —
to jest jí modlitbou i kletbou teď...

SONET IN MEMORIAM ŽIJÍCÍHO.

Zmizel z našich řad... Kdys s námi v závodu
nejlepší svou hřivnu chtěl dát národu,
názory psát krví chtěl mu poctivé
na boha, svět, srdce, lidstvo, přírodu.

Ale prohled v čas... Z nás slepých nejdříve...
(Že je národ dítě skromné, střízlivé:
když už nutno míti takou úrodu,
tož chce verše zvonivé pro dušičky citlivé.

Poet ten pak ovšem o kus lauru rvát
musí s frazisty se, lotry, dryáčníky,
kteří cerberují národu kol vrat — — — —)

Zmizel z našich řad... Chopil hmatem smělým
laur si lepší, řidší... Nechal poetiky
a je pevným mužem, charakterem celým...

SONET O NEZBYTNÝCH MILUJÍCÍCH.

Jdou zelenavým světlem pěšiny,
jež habrovím kams dolů k vodě vede;
den svěží, modrý nádech krajiny —
nic kol jich pohled vábit nedovede.

Jdou harmonicky. Jejich řeč však přede
boj nenápadný, zápas jediný:
pomlčka — slovo, vzdech, jenž se rtů sjede
vše mířeno je v soka slabiny.

Ví každý: kdo z nich opanuje pole,
má kořist — povolného otroka,
té morálce se učí v lásky škole...

A chvilkou pohlednou si do oka
a velhou něžnost do pohledu toho —
však tajně zrak ten pátrá: Nuž, kdo s koho?..

SONET V MÁJOVÉM PLEIN-AIRU.

Z té jasné čisté klenby padá
dnes na zem barva modravá...
je v pruhách vzduchu, modři lada,
lán světle, meze do tmava.

I bílých švestek dlouhá řada
u cesty v modro zahrává,
a v silnice prach šedý skládá
se modř ta jemná, míhavá.

A s hůry kolmo nad hlavou
zříš lít se sprchu sžíhavou,
atomky zlata blýskající,

ty v modravý ten nádech chví,
lán hltá je, mez, švestkoví
a prach je pije na silnici...

SONET PO DEŠTI.

To nebyl déšť, — to parfum zdravý
pokropil požehnanou zem;
jdeš mokrou mezí... v lístkách trávy,
po klasech visí kolkolem.

V něm voní douška, z dálky sem
bez, střemcha intensivně zdraví,
i prsti zápach pronikavý
i řepky dech se chvěje v něm...

Sám zdáš se náhle prosycený
tou vůní... chvěje suchopárem
tvé duše... padla do krve...

A maně myslíš na rty ženy,
jež líbals prvním čistým žárem
v svých mladých letech po prvé..

SONET O DEFINICI MODERNÍ POESIE.

Slzavý příběh, reci, králové,
historky staré vbité v nové sloky
a frásc velkohubé, jalové,
jež na kothurnech velkými jdou kroky,

i satani a sešlí ďáblové,
jak známi byli před dávnými roky,
i lesklá slova, kouzlo rýmové,
závratných metafor a veršů skoky —

poesis není. — Co je poesií?
To kdyby známo, stavěli by as
už praktikové na ni fabriky.

Ta cítí se jen. V nás je, kolem nás —
a hne-li se dech její veliký,
cit, srdce, rozum se ji stejně spíjí...

SONET O NOCI KVĚTNOVÉ NEDĚLE.

Hluk dozněl smíchu, výkřiků
těch rozjařených lidí. Chvilkou jen
hřmí kočár, mizí ve mžiku
s třesavým světlem svojich svítilen.

Jak lesklé hlavy bílých špendlíků,
jimiž kus nebe kams je připevněn,
se jiskří hvězdy. V dlažbu chodníku,
v skla oken domů, v šedou barvu stěn

plyn hází žlutý svit. Vzduch provátý
je svěžím chladem. Z dálky sem
tak intensivně voní akáty.

Teď polohlasně své tři tony lká
kdes ze sna uvězněná křepelka,
a ticho zas... Plá nebe... Dřímá zem...

♡

SONET BIZARNÍ.

Mně protiven jsi, bílý měsíci,
s tou hloupě sentimentální svou tváří,
strašidlo hvězdné, věčně bloudící,
ty nepohřbený mrtvý samotáři!

Prý milují tě ještě básníci —
oh, ti snad, již též cizím světlem září,
prý těšíš duše láskou nyjící —
tos pravý symbol, měnící se lháři!

Já nenávidím tebe. V jizbu mou
ty záříš září sinou, studenou,
v té chví cos jak puch dálné mrtvoly —

ó já bych strh tu tvář tvou civící
a pohodil jí ve prach v ulici
k hře drobným dětem, když jdou ze školy!

SONET DEDIKOVANÝ SLUNCI.

Ty věčný ohni, může, smí-li z dáli
zaletnout k tobě chabých veršů pár —
vpij je, jak z květů, které rozpukaly,
si vpíjíš vůni v pruhu světlých par!

Mé verše též jen ve tvém teple zrály,
má duše trpkost, tys jim dalo žár,
já dal svou krev, tvé blesky život daly
a dech a tep v těch mrtvých liter tvar.

Sám žiji tebou. Všecko, čím zde jsem,
je z tebe, tvé. Jsem jedním paprskem,
jenž z tebe kmit a padne kams v kout šerý.

A šedou věčnost, ether, hvězdné vlnobití,
zem, na ní vše, co jen se zove žití,
pronikl a žil v žití efemery!...

SONET NA ADRESU NAŠÍ KLERIKÁLNÍ KRITIKY.

Parasiti boha, když soud jízlivý
nad tou naší prací náhle vykřiknete;
člověk nezlobí se, jen se podiví
a s úžasem ptá se: Co tu ještě chcete?

Tak vy tedy dosud v system šedivý
věci božské, lidské vytrvale cpete?
Zchytřte už jak hadi! Čas jde bouřlivý,
při svých plných hrncích moudře umlkněte! —

Za sebe pak dím vám: Váš bůh lepší je,
než jej vaše vzteklé slovo zjevuje:
Nezmůžete před ním svými soudy všemi,

kletbami i hromem lživé morálky,
by mi jednou nedal koutek v svojí zemi
a nenechal nad mnou růst své fialky!

SONET PRO ŽÁKY STŘEDNÍCH ŠKOL.

Můj synu, hleď, zde každá věc
svůj líc i rub vždy musí mít:
bůh neobsáhlý je — a přec
je v tenký katechismus vbit!

Hleď poesii! Cos to přec,
co člověk cítí chvít jen, hřmít —
však z esthetik je tady klec,
kde mní ji celou, celou mít!

Můj synu, kletbou je ten rub:
má poesie jej i bůh,
— los smutný velkých věcí všech —

ty touže po nich, nebuď hlup:
je najde všude, vždy tvůj duch —
jen ne v těch kletých systemech!

SONET O ROMANTICE CITU.

Vždy je v nás kout, kde cosi žije,
co přestalo už v žití žít,
kus jakés divné poesie,
jíž nelze slovy vyslovit.

Jen Chopinova melodie
jí umí tesknit, dunět, hřmít —
a člověk v dlaně čelo skryje
a přál by si tak při ní mřít...

A musí ji hrát ruka ženy,
jež peklem života už šla,
a den být chmurný zamračený,

pln vůně pokoj záhadné,
již dýchá růže žlutě mdlá,
než ve váse kdes uvadne...

SONET NA STARÉM HŘBITOVĚ.

Tužku, papír — usedám na zvětralé kameny...
Pár skřivanů nad hlavou kdes spěje k modré výši,
vzduchem chví a proniká jejich výskot nadšený,
člověk ho sic neposlouchá, ale přec slyší...

Co tu květů rozseto na každý rov zelený!
Co tu lesku, barev hrá... všecky vůní dýší!
Přivřeš oči... Jaro zříš, zhalené v háv zlacený
ještě jeden plný klín nese v hrobů říši...

Už ty květy padají... cosi chví ti ňadrama,
jakás bolest pohřbená... sáh bys v klín ten rukama,
vzal tam odtud plnou hrst, hodil si ji do prsou —

saháš, saháš... sáhneš na hrob — usměješ se trošinku
půl nad naivním tím jarem, půl nad divnou touhou svou...
Blázínku — díš polohlasně trochu trpce—blázínku...

SONET ČASOVÝ.

Je doba těhotna... Cos v lůně tvoří —
však nikdo neví, co z té vyjde sluje...
Bolestně, těžce ona oddychuje
a chvilkou vše kol sebe trhá, boří...

Učenci, doktoři a profesoři
po celém světě nyní touhou hoří
jí pomoci — a vše si popiluje,
recepty píše, léky připravuje —

Oh, theorie! Už i mládež zlatá
k té hodince jí asistovat chvátá
a chce zde hráti úlohu sage femme —

Ten vztek, jímž zrudnou starým, mladým šíje,
až ráčí slehnout konečně madame —
že nešel porod dle jich theorie!

SONET ZA ČERVNOVÉHO POLEDNE.

Žár, všude žár... Proud ohně bije
do tvého shůry temene,
a z dola asfalt dlažby pálí
jak pláty plotny zžhavené.

A země tiše žár ten pije...
V sen líný kol se domy halí,
jich jalousie spuštěné
jsou jako oči zavřené.

Dým klesá k zemi... Vzduchem chvít
zříš žhavé pruhy... Mrtvý klid
je v ulici... Jen jako kmit

jí střelí černá vlaštovice
a druhá... Obě ševelíce
půlkruhem švihnou pod blankyt...

SONET PRO MLADÉHO BÁSNÍKA.

Na rozcestí, jak starý Herkul kdys
— bůh odpusť mi ten příklad odraný —
teď stojíš ty. Dvé cest před sebou viz
a vol: Ta prvá prostranný

je pruh. Bez boje, ba i bez rány
jí půjdeš. Plna. Jdi, jak šlo se kdys,
jak druzí jdou. Máš potlesk všestranný,
pych národa, čítanek zdoba tys —

jsi slavný muž.
Ta druhá cesta — ne,
to není cesta, jakýs divý sráz,
jdeš vzhůru, možno, že tam srazíš vaz,

jdeš sám a sám... Jen stopa zůstane...
Jí za věk půjdou snad... a pak se stává dosti,
že laur tam vloží kdes na hrst tvých bílých kostí...

♡

SONETY Z VENKOVA.

I.

CESTOU.

Mám rád ty staré topoly,
jež klátí svými vrcholy
a od císařské silnice
zří do šírého údolí!

Mám rád je z jara nejvíce,
když větrů táhlé vánice
jim v dlouhých snětích hlaholí
jak steré šumné polnice!

Když na ty sněti se všech stran
se sletá chumel černých vran
a houpá se v nich sem a tam —

co dole mrakem prachovým
vůz těžký s šedým plachtovím
tak zvolna jede — bůh ví, kam . . .

II.

SONET-IDYLA.

Je starý zámek; — věk náš moderní
do něho vtrhl s drsnou skutečností:
kdys luzné dámy, páni nádherní —
teď bataillon vojska v sobě hostí.

Park zpustl; v šedé tůni jezerni
se prává prádlo, je v ní žab též dosti...
Co chodilo tu v době večerní
kdys drobných nožek... Snění minulosti...

Kluk strážmistrův v ní rybky chytá dnes.
Na korek vlasu nedočkavě civí —
teď bere jistě — bože, to je tíha!

Na udici se pantoflíček míhá,
stařičký, sešlý, přaska samá rez —
a kluk se mu jen s indignací diví...

III.

SONET O LESE.

Ten šumivý les vždy jsem miloval.
Kdys, hoch, jsem prolez všecka houští všade
a drozdy, datly, žluvy sledoval,
kde hnízdí as a zda už mají mladé...

A po letech les jevištěm se stal
chvil, kdy se ruka kolem šíje klade,
a ret tak líbá, aniž by se ptal,
neb — s vědomím té okradené — krade...

Sny... pohádky... vše bylo kdys a kdes,
dnes patří na to okem malé víry —
vše zmizelo, jen jeviště tu, les,

a člověk vstoupá nyní v chrám ten širý,
by okřál jen pod kmeny, větvemi
a prohnal svěží vzduch zas plícemi...

IV.

PORTRÉT ŠŤASTNÉHO ČLOVĚKA.

Toť jediný, jenž není žitím syt,
z těch všech, co jsem kdy v světě poznal lidí,
s mudrce klidem umí život žít
bez reflexí, z nichž otrava se klidí.

Nemluví mnoho, umí vyznačit
očima, gestem, co chce, cítí, vidí,
k haně i chvále umí kliden být,
má na svém dost a jiným nezávidí.

V těch očích, jež se světu stále diví,
má celé moře modré neviny —
a v drobných ústkách teprv zoubků pár.

Je to ten jeden andělíček živý
z Raffaelovy dole Sixtiny,
ten v levo. Synovec můj, rok je stár...

V.

NA STANICI V KLADRUBECH.

Jak bezelesklý žlutý štít
je měsíc v siné pole vbit,
a z dola roztrhaný lem
mu tvoří les svým obrysem.

A ze strany té hlučí sem
vířivý, ostrý, žabí skřek,
a je to, jak bys slyšel znít
hřmot velkonočních řehtaček.

Jak ostříbřených plazů dvé
koleje běží u nohou...
Hvizd zaleh z dálky modravé,

tři oči mžikem krvavé
tam v jakéms ohbí zamihnou...

I žáby končí píseň svou
a zmlká jedna za druhou...

VI.

SONET BEZ MYŠLENKY.

Proč jen tu tužku dneska beru?
Co psát? — Vždyť nechci ani psát...
Nic nemyslím... Nic nevím věru...
A nemám čeho litovat...

Jak by má duše zašla spat,
já bez ní žiju v jakéms šeru...
Nic nemám, čemu bych byl rád...
a nejsem mrzut... K podvečeru

se chýlí den... byl pěkný snad —
však co mi po tom?... Na nádheru
zřím oblaků — nu, barev sklad —

však co s tím dál?... Ten času spád
teď necítím...
Což to snad chvilka jesti,
kdy dotkne se nás necítěné štěstí?...

♡

VII.

Rovina do šíře, rovina do dáli,
v ní vísky s bílými chalupami,
na krajích obzoru jako by splývaly
ocean zeleně s oblohy končinami.

Rozmary osudu mě v kraj ten zavály...
Já chtěl psát hořké své epigramy
na tu moc neznámou, jež los tak zoufalý
všem dává, kdož dýší pod hvězdami...

A zem ta leží zde v své tvůrčí síle,
ve velké práci své... A já ji sledoval
den za dnem činnou, poctivou a věrnou.

A v posled žil jsem s ní... A hořké cíle...
smutný los lidstva... náš bědný svět i můj žal
zdá se mi hříčkou být jen malichernou...

VIII.

Zas bělá se to podle cest,
kde švestkové zříš stromy kvést —
a pod tou dlouhou alejí
jak sněhu nasypáno jest,

a jak se větve zachvějí,
ty bílé lístky snášejí
se jako sprcha drobných hvězd
a po zemi se válejí...

Toť rubáš, jejž si nastele
k posledku Jaro veselé
a z polehounka mizí s ním...

A s úsměvem svým zářivým
jde Leto v luhy, pole, sad
klas, hrozen, plody nalévat...

SONET EPILOG.

Již Leto vláti počíná,
již žhavé proudy na zem kanou —
jde rozloučení hodina,
a knížka odloží se stranou.

Za vytrvalost mnohostrannou
buď vzdána vděčnost povinná,
ti, čtenáři! A „na shledanou!"
se k mému „s bohem" připíná.

Ty sonete, též dojista
přijď na podzim! Tak chodit trochu
po listech, po střízlivém mechu!

Však s bohem, Jaro... Není dechu
ti postačit... A příště, hochu,
už budu jen tvůj statista...

KNIHA ČTVRTÁ

PODZIMNÍ SONETY

(PSÁNY NA PODZIM 1892)

SONET DEDIKAČNÍ.

VÁCLAVU KRATOCHVÍLOVI.

Hle, taková je vděčnost poetů!
K nim dobrý člověk důvěřivě chvátá
a co má v srdci, má i na retu,
a v srdci plno poctivého zlata.

Ten milý poet dá Ti v odvetu
— a tu je vděčnost jeho vrchovatá! —
pochybných hořkých hrstku sonetů,
podzimní sklizeň jeho právě sžatá.

Jak málo je to — sám nejlépe vím...
Však co lze jenom sklízet na podzim
a v cizí půdě, vzduchu nezdravém?

A Ty, jenž jsi to všecko klíčit zřel
a zrát, když jsi tak věrně se mnou šel,
vem to jen všecko nyní, bratře, vem!

♡

SONET-PROLOG.

Včera, či předevčírem ještě snad
jsem viděl někde vlaštovici,
a dnes už podzimní a šedý chlad
se roztahuje po ulici.

Z těch oken, kde klid mrtvý v letě vlád,
hlas piana zní řinkající;
v křiklavých barvách tone městský sad,
a k zemi padá listí mokvající..

Je čas tu ozářených promenad,
rým zlobných, mlh, jež houstnou v šeru
a zoufanlivých podvečerů

a marných starých želů z marných ztrát
a litování uprchlého žití,
jež přec snad mohlo více jasu míti...

SONET GENROVÝ.

Ten modrý arch — sta hromů — teď ho stih
v rozkvětu síly... vztek a vzdor tu marný,
svlek uniformu, hluboce si vzdych,
pensisty život začal jednotvárný.

Dni jako moře... každý smuten, tich,
a život jak lán pouště suchopárný;
tu jednou z rána vzrušeně se zdvih,
šel, byt si najal zrovna u kasárny.

A znovu žil. Den co den v okně stával
a zíral na dvůr, rekrutů kde šik
byl honěn v před a v zad a v levo, v pravo —

při každé chybě zlostně pěstí mával,
klel neustále, někdy hlasně vzkřik
a zřídka jenom bručel: Hoši, bravo!

SONET Z CIZINY.

Ta slova listů vašich truchlivá,
ó přátelé, mám v krvi; dobře vím,
že u nás všecko dále prohnívá,
že dusíte se vzduchem morovým,

že choroba ta duší strašlivá
snad léků nemá, a snem bláhovým
už dnes je myslit, že se ukrývá
v budoucnu jiného cos — všecko vím...

A přece není jedné hodiny,
kdy necítil bych mříže ciziny,
kdy nechtěl bych jak uvězněný pták

v to bahno zpět a v ten vzduch morový,
jím potácet se, brodit všelijak
a hořekovat nad vším jako vy...

SONET ŘÍJNOVÝ.

Už jenom rozteskněná elegie
z té země vlá zpod šlojířových par...
Uvadlá kráska ve všech koutech kryje
uvadlé květy, památky svých jar.

A přec ta touha: dál se líbit — žije
v ní ještě; dosud neschlad nitra žár,
pestré si šerpy kolem těla vije
a do vlasů si sází aster pár;

a smát se chce, jak smávala se kdysi —
však ve vráskách jí tuhne tento smích
a už z nich jenom soucit, soucit žádá...

A ona vše to tuší as a hádá:
Sta slz vždy z rána po šatu jí visí
v probdělé teskné noci prolitých.

♡

SONET Z LITERÁRNÍHO ŽIVOTA ČESKÉHO.

Já zažil leccos... V hlučném slavopění
mou hlavu mnozí laurem věnčili,
já vzal to klidně, nepad v opojení
a nedal zmást se ani na chvíli.

Vztek jiných, hloupost, neporozumění
mi mnohou ránu také vsadily,
já prohled je, a rány v okamžení
ranami více pro mne nebyly.

Jen jedno v kůži moji necitlivou
vniklo a vniká: jedovatým bodem
ty tenké jehly, jež jsou mezi námi

už jaksi modou, jež i dobrý známý
v slově a písmě s obratností tklivou
ti v tělo zatkne — jen tak mimochodem...

SONET O NAŠICH VÝTEČNÍCÍCH.

Dvě myšlenky či tři má on
a jimi renomuje
po vlastech našich jako zvon,
jenž dvěma rázy duje.

Tu vbije v řeč je, v feuilleton,
tu v knihu rozřeďuje —
tak živ je z nich až v dnů svých sklon
a velkým mužem sluje.

A národem pak vane žel
nad smrtí muže ctného...
A zatím za několik jar

rýpalů kdesi vzkřikne pár:
Jen dvě — či tři myšlenky měl —
a ty nebyly jeho!

* * *

V sentimentálním mládí milovali
jsme podzimky a žlutých listů pád,
a šedé mlhy, které napadaly
pustnoucích do zahrad.

A teď má člověk rád
to velké slunce, jež se v obzor valí
v glorii blesků, rád dnů žhavých řad,
zem zžíhanou, jež pod nohama pálí.

Když podzimek teď slzný krajem táhne,
mha špinavá kdy všude rozložena,
náladu očistce kde nese každý z dnů —

po zlatém víně ruka ráda sáhne:
v něm je ta záře slunce uzavřena,
žár července a blaho letních snů!

SONET PRO NEVĚSTU.

Tak jdete, nyní ještě slečna,
a přijdete jak milostpaní...
Pak začít má to milování,
jak snila jste, do nekonečna...

Pár nocí, dní... a málo vděčná
vám prosa začne: domu paní
být: kuchyň, jídlo, praní
dnes, zítra a do nekonečna.

A řada hořkých odříkání
a disonanční hrozné tony
v tom doživotním duetu,

vše, jak to žily ženy ony,
jež znáte se šedivou skrání
a trpkým tahem u retů...

SONET Z PROCHÁZKY.

S kaštanů listy již seváty —
jak jsou teď stromy už holé!
Pár listů mají jen akáty,
ty s prvním větrem jsou dole!

Nebes pruh v šedivo rozpjatý
s mhou splývá v obzoru kole,
a pár vran s černými pařáty
drze tě měří z brazd pole...

Zříš v příkop u cesty do trávy:
pár sedmikras kvítek svůj krvavý
z té zeleně zmrzlé vznést pídí...

Nic se tu nehne, nic nešumí...
Těm podzimkům člověk tak rozumí
a tak je z duše nenávidí...

SONET O RŮZNÉ TRAGICE.

Nad skonem Romea a Julie
dnes steré oči slzy prolevaly...
Ta tragika! tak osud zdrtí je —
a oni se přec tolik milovali!

A nedostali se!...
Ah, krutý je
k těm dámským citům Shakespeare zastaralý:
nuž nechť ten slavný pár zas ožije,
my bychom dnes mu jiný konec dali!

Nechť vezmou se! Za roky dva, tři, čtyři
Julie ztloustne, Romeo jen hýří
a záletničí... dětí mají pět —

— Fuj? — čtenářko má, volá as tvůj ret?
A přec, mé dítě, v tomhle věcí shoně
je tragika ta větší — však jen pro ně...

SONET O BÍLÉM DRAVCI.

V houpaci sesli letá sem a tam
a líně zírá v plochu jedné stěny;
ten tmavý zrak, jenž jindy blesk a plam,
je šedou nudou dneska přimhouřený.

Čtla roman... zívla... starý, hloupý krám...
směs liter... Duch už je vším přesycený...
A přec je hladov — po čem, neví sám,
a pocit prázdna chví jí bezejmenný...

A zívá... vstane... k zrcadlu se staví
a protáhne se... výraz usmívavý
jí zachví na rtech...
Toho duši vem,

— jak říká Ind — bůh na milost už jen,
kdo s tygrem setká se tak v žití svém,
když dravec znuděn je a přesycen!

SONET Z VLAKU.

Vlak prolet tunelem... Do zadu spěti
bokem svým zdá se stráň tmavá.
Naznak se válí tam pár bosých dětí,
jedno z nich čepicí mává...

Stráň letí dál a dál... Zakrslé sněti
stromku se zamihly... Kůzlata hravá
kmitla se na skále... Obloukem letí
v zad mochny, slzičky, zažloutlá tráva...

Stráň náhle skočí vzad... Mohutný vrch
zvedá se za tebou... V špičatou výš
— naivnost vesnické duše! —

kam jistě bije hrom za bouřných sprch,
ona tam mezi dvě zakrslé hruše
dá Pána Krista na červený kříž!

SONET NA PRASTARÝ MOTIV.

Mám jisté jmeno mezi lidmi těmi,
jež čtení veršů dosud opíjí;
i talent prý — jak vždycky dozná se mi,
i když mě kritik jinak zabíjí.

Básnická sláva! Patřit ve své zemi
k národa chloubám, k ono legii,
jež vítězně jde věků peřejemi,
kde bohů rod i králů pomíjí!

Náš praot, Homér, žebrák byl a slep
— tak fama praví — možnost je tu blízká...
a mythus tím jen dojemnosti získá...

My děti jeho — ach, ten chléb, ten chléb!...
Za pětku často dal bych slávu svou
a talent ten dal ještě náhradou!

SONET Z MĚSÍČNÍ NOCI.

Ty noci, kdy sen prchá skráním,
ty mrazivou mhou zhaleny,
k vražedným dumám, vzpomínáním
se zdají býti stvořeny.

Řad roků s trpkým odříkáním
a bídou, klamy syceny
dny, zhořklé zradou, vztekem, lkáním
a hloupou láskou zničeny,

a zášť a ústrk, ponížení —
vše, vše ožije v okamžení...
Když šedý den pak líně tluče

ti na okno a plaší stín —
jej vítáš s krví plnou žluče
a s mozkem, jenž je samý blín.

SONET IDYLICKÝ O DUŠIČKÁCH.

Toť svátek mrtvých; z divého dnů letu
je vyrvaný a hrobům věnovaný.
A na těch hrobech leží plno květů
a planou svíce... Hřbitov na vše strany

od rána pln. Je každý zadumaný,
a tichá modlitba mu plyne s retů...
I myslí vážně na ty žití rány
a na to, kdy sám as dá s bohem světu...

Pak k polednímu — rozhlíží se maně
a prohlíží si blízké hroby, květy,
líc spolubližních a jich toalety.

A odpoledne, kdy mha vstane šerá,
pomlouvá v kruhu bližních do večera
ty všechny, již tam tlí už v klidu Páně...

ZENONU PRZESMYCKÉMU.

Ty orgie, jež žijem v jizbě mé!
Kdy paní Hedva plní šálky čaje,
cigara plá, a my se noříme
v ty milované, nekonečné taje!

Poesis! Krása!... Boje svádíme,
kde sofisma a vtip svou roli hraje;
ty, trochu klasik, chladný k vervě mé,
já, Jakobín, jenž autoritám laje,

tak zápolíme. Že tím proudem řečí
z nás nikdo druhého už nepřesvědčí,
to víme předem... K druhé, třetí ranní

však spokojeně ulehnem si k spaní
a ve vzpomínce na ten boj svůj parný
říkáme s Titem: Den ten nebyl marný...

SONET Z ALP.

Byl barák to prostý, dřevěný,
jenž změněn byl na hospodu;
tam pili jsme mok temně červený,
byl vytlačen z letošních plodů.

Den celý mračen čeřeny
se táhly od východu
a na ty alpské hřebeny
stříkaly drobounce vodu.

Však za to večer byl třpyt a klid...
Hlubokou roklí bylo nám jít,
tam seděla Ozvěna lkavá.

A my tam stanuli na chvíli
a německé Echo to učili
řvát naší otčině: Sláva!

SONET O DĚJINÁCH SONETU.

Vlastenci staří, již už dávno leží
pod deskou v klínu mohyly,
své staré znělky v potu, trudu, stěží
a nemotorně robili.

Pak ti, kdož přišli, dvoje čtverospřeží
si rýmů nejdřív v papír vstavili,
však jak v ně práskli, rýmy běží, běží,
až pasažéra — jádro — ztratili.

A později sonet byl jak výstřel z děla:
vyrazil kouř, a rána zaduněla,
zda ostře — slepě — pro kouř nevíš už.

Moderni sonet nyní jest jak nůž,
vyletne z pochvy, v modro zahrává
a když se tkne, do krve řezává.

SONET V LISTOPADU.

Šeré ráno, šerý den,
nebe jako z oceli —
šeré světlo do oken
zří jak žebrák nesmělý.

Kotouč slunce zvetšelý
stranou mdle se leskne jen
jako plech, jenž pohozen
leží v chladném popeli.

Člověk s resignací zří,
jak se staví v šedý řad
to „dnes", „zítra", „pozítří" —

nemá stesků, nemá tuch —
leda moci jak pár much
po ty dny kdes v koutku spát...

SONET Z VESNICE.

Pár bosých dětí jako běsi
před vraty statků šveholí.
Na trávu po návsi se věsí
prach hus a kachen. Z stodoly

zní tepy cepů. Za vsí kdesi
je echo hlučně hlaholí.
Ve zlatorudých barev směsi
sad každý tone. V topoly

u hřbitova pár vran teď sletlo.
Kouř z chalup padá ku zemi.
Jdeš ze vsi. Siné, truchlé světlo

chví dokola. A v šíři, v dáli
se nebe v posupný mrak halí
nad zoranými pláněmi.

LVU N. TOLSTÉMU.

Tak mníš, že nyní v žití vírném toku
jsi našel pevný bod. A voláš v svět,
s tou zmrtvující resignací v oku:
Pryč se skepsí — a k slovům Krista zpět!

Jak, nazpět, nazpět? Tolik hrozných roků
je žito marně?... Devatenáct set!...
A přes ně zpět a líbat ránu v boku
s tou věrou dětství? Tam, v tom moři běd

lze najít ostrov, kde je klid a štěstí?
V té přísné askesi a odříkání?
V zapření sebe, v truchlém umírání?

Když spasí víra — proč už nepřenésti
přes kříž i krev dál odvážlivou nohu
až v slunný Olymp usmívavých bohů?

SONET O CHOCHOLOUŠI.

Už je tu filistr ten pravý
v svém načechraném svrchníku,
jenž cop svůj špičkou vzhůru staví
dle předků svojich návyku.

S rodinou venku léto tráví
po sadech, polích, trávníku,
teď usměvavý, plný zdraví,
se vrátil v město. Ze zvyku

ve hlučných ulicích rád dlívá,
rád pohovoří, rád se dívá
s rozšafným klidem v shon a chvat.

všech výtržností však se straní,
lotrům se vyhne na potkání
a s šerem chodí moudře spat.

SONET Z LISTOPADOVÉ PŮLNOCI

Jen tramway řinčící
mihla se ulicí,
nějaký ospalec
kýval se v ní.

Skučící vítr rve
lamp světlo blikavé,
sklo chvilkou třesavě
do noci zní.

Ve výši chmurně pne
nebe se posupné —
teskno tu, pusto tu, příšerný cit,

jak by ta zem celá
už byla vymřelá,
jen ty s tou bolestí zůstals tu žít.

SONET INTIMNÍ.

Odraná hruše v středu pustých lad,
jíž chladný vítr semo tamo hází...
Proč jen ten obraz dneska napořád
mi hlavou tane... Přijdou brzy mrazy,

šlehavý sníh zřím vzduchem poletat,
a místy se jak rubáše cár sází...
Ta hruše stojí v středu pustých lad,
a vítr snětmi semo tamo hází...

Ty mládí moje, mládí nevrátivé!
Ty žití moje, v němž už život svad!
Mé smutné dny, dny šeré, živořivé!...

Jak sníh ten šlehá! Jak se hustě sází!
Ta hruše zdraná v středu pustých lad,
jíž chladný vítr semo tamo hází!...

SONET-PODOBIZNA.

Teď o ni srdce s rozumem se hádá,
a každý z nich vítězí na chvíli:
na zimu žití rozum myslit žádá,
však srdce chce mít jarní idyly.

A mezi nimi ona sem tam padá:
modlí se, pak čte roman unylý,
v hrob touží, pak se rázem v dumy vpřádá
o vášních, které by ji opily.

Můj říjen tady — hlasem nejklidnějším
ti říká — zatím člověk vždy ji vidí
na líci s pudrem, v šatě nejmodnějším.

Noc propláče — pak hned jak děvče sní.
Podzimku astry z duše nenávidí
a je v něm vždy jak vosa nervosní.

SONET O ZAPADU SLUNCE V LISTOPADU.

Bezútěšná mlčící
pláň svůj pohled k nebi věsí...
V mrazivých mlh směsici
dopadlo teď slunce kdesi.

Ticho... Náhle podnebesí
rudne... rudne... Kouřící
krev svou lije v oblak směsi
slunce skonávající...

V těžkém letu na vše strany
pátrajíce hlavou svou,
k západu se nesou vrány,

snad tou krví oklamány,
z hnízd svých v rudou výheň jdou
za domnělou mrtvolou...

* * *

Slaměný klobouk vsazen na vlas tmavý,
z pod něho zří dvé hnědých plamenů —
Kolikrát za den tak se před mě staví,
kolikrát za den na ni vzpomenu!

Co ještě dnes chce zrak ten vyčítavý,
co chce ten zbytek mojich jarních snů?
Vzpomínky? Má je. Žel? Žel ten mě tráví,
že moh už splatit vinu dávných dnů...

Chce mstít se? Zač? A chceš-li, viz ty řádky:
já klidu nemám, štěstí přízrak sladký
mě minul. Žití mé jen smrt je pomalá.

Jsem bědný, roztrpčen a hůř a dneska víc,
než kdyžs mi soucitně tam hladívala líc,
a tiskla hlavu mou, v mé vlasy plakala...

SONET PODZIMNÍHO VEČERA.

Na posněženou zemi splývá
tma mrazivého prosince;
jde noc k nám šílená a divá,
jak uprchla by z blázince.

Hřmí do oken a v kamnech zpívá
a skáče, píská lehýnce
a hned je zase zádumčivá
jak při podivné vzpomínce.

A zase zuří, lká a svistí
a trhá slední suché listí,
kde jaké chví se na sněti...

Pak stená... a hlas ten se chvěje,
teď víš: ta chudinka si přeje
pár fial už zas viděti...

SONET O STARÉ BOLESTI.

Ach, často, často člověk vzpomínává,
když půle žití zapadla už v stíny...
A nevím, co se všecko jiným zdává —
já vím, že mám vždy jenom pocit špíny.

Jak bych byl vstoup, když doba dětství smavá
mi uprchla, v střed rmutné kalužiny,
a jdu a jdu, a špína neustává
mi stříkat v líc — ne, nemám pocit jiný...

Co těšilo mě, co jsem rád kdy míval,
več věřil jsem a všecko, co jsem ctíval,
idee, lidé — na všem je ta špína...

Mé upomínky!... Přítomných dnů řadu,
jež plyne chladná, omrzelá, líná,
v bezesných nocích potichu k nim kladu...

SONET KOSMICKÝ.

Vy ponížení, žitím šlapaní,
otroci bídní, lidstva pariové,
kdož nemáte než plané doufání —
nechť sonet tento vpijí vaši rtové:

Čas přijde, že kdes v kosmu ústraní
zem rozpadne se v prášky atomové
a slunce v popel: směs ta uhání
etherem bezdným v končiny kams nové.

A potom zas ta tvůrčí síla něčí
atomy prochví... budou splývat spolu
a růsti, růsti v nových světů řad —

Pak váš snad prach mít bude cenu větší,
než všech těch velkých šťastných v zemském dolu -
Než i tam visí při tom slůvko: snad...

SONET DIDAKTICKÝ.

Je slušno, bychom dali hrstku klasů
do spousty bezcenného plevele —
Můj synu, měj k mým slovům zřetele
a nenechej jich zajít bez ohlasu:

— Já věřím, že po době setmělé
nám velké jitro svitne plné jasu,
že lidstvo bude ctíti Dobro, Krásu
a Ctnost a Pravdu —
Hledíš nesměle

ty na mne? Synu, už jsou lidé tací;
těch čtvero řádek — ovšem v variaci —
na všecko přilep, co chceš napsati,

a budeš rázem poet znamenitý,
zářivý prorok, věštec humanity,
jenž doufá sám a učí doufati.

SONET O SLÁVĚ.

Jak jásá Vídeň! Kéž by tyto davy
Grillparzer kyselý moh shlednout nyní,
kéž dnes by ožil Mozart usmívavý
a zřel to nadšení! Kéž všichni jiní,

jimž touhou po uznání vadly hlavy
a hořkla krev zde!... V palácové síni,
v buržoy domě, ve výkladní skříni,
ve sloupcích novin -- jeden hymnus slávy!

A jak by ne? Vždyť favorit ten Vídně,
syn Esperance z otce Caldina
Espoir, hřebec sametově skvělý,

dnes při závodech prvou cenu klidně
zas sebral, a přec o ni také jeli
vítězi z Pešti, ba i z Berlína!

♡

SONET O MINULOSTI.

Tradice sešlé, pravdy zšedivělé
a prázdné zvyky, vetchých zásad sklad,
studené formy, řády ztrouchnivělé
a otravných lží celý řad —

dědictví pěkné s vážnou dumou v čele
jsme přejali a zdaří se nám snad
— ne-li je zmnožit — aspoň takto cele
potomkům věrně zachovat.

Z té mrtvoly, jež slove minulostí,
tak ssajem stále svoje živoření,
jdem k předu s hlavou otočenou v zad.

A náležíme jí od narození
a její budem navždy do věčnosti,
ba, nebylo by třeba umírat.

SONET-RECEPT PRO ZÍSKÁNÍ ZVUČNÉHO JMENA.

Nač ještě psát cos? už jsou otřískány
ty slasti lásky, vzdechy, bolesti,
pohádky srdcí, sudby kruté rány,
šedivé mythy, lidské neštěstí.

Psát hádky s bohem? Kreslit v bílé blány
svit jitra, les, jímž vánek šelestí?
I tady vždy ti kývá s jedné strany
Ben Akiba, muž čestné pověsti. —

Nervi si vlasy. Je-li, druhu milý,
v tvých prstech psavost, třeba mozek prázdný,
rač dobrou radu mou si pamatovat:

posaď se na trůn, vezmi papír bílý
a začni pěkně všechny tyhle blázny,
kdož ještě píší, s hůry kritisovat.

SONET MELANCHOLICKY.

Kdys o svých příštích podzimcích jsem snil
— ach, mladost ráda o budoucnu snívá —
že bude řetěz blažených to chvil,
máj věčný v duši, kde si láska zpívá.

A jak to každé snění od jakživa
se nevyplní — i můj los to byl...
Jde za jesení jeseň zimomřivá,
a všecky stejné... Zbývá jeden cíl

a jedno snění. Přejdou roky snad
a přejdou psoty, přejdou trpké chvíle
a přijde zima... V lenošce se hřát

u kamen budu... Babkou čtveračivou
má žena bude... a s mou dcerou divou
mé budou čítat vlasy šedé, zbylé...

SONET O PERIPETII V ŽIVOTĚ.

Dřív nebo později — ale jednou v žití
ta chvíle přijde: padne odkuds rána,
je netušená, nikdy nečekána,
a pod ní se tvůj celý život sřítí.

Ta nezabíjí — ale horší býti
smrt nemůže: je duše rozedrána
a zlomena, a zní v ní věčná hrana,
jí nelze neslyšet, ne utišiti.

Ty žiješ dál sic — se staženým retem
z těch trosek žiješ; při té hrozné práci
jsi tich — to že už k vzteku není síly —

Tak, troska sám jsa, vlečeš se tím světem —
a bídu tuto spolubližní milí
svým eufemismem zovou resignací.

SONET SARKASTICKÝ.

Po letech jednou (optimista pěl)
vyoře člověk meč kdes zrezavělý,
a nad tím mečem vzdychne jeho ret:
„Tož tím se lidé kdysi zabíjeli!...“ —

— Ó za pár roků (jsem dnes já zas čet,
psal optimist tou věrou rozechvělý,)
pták bude stavět hnízdo v jícnu děl
kdes v koutě ráje, jímž svět bude celý. —

Ta prvá věta stará je sto let.
Ta druhá z dneška. Obohatí obě
optimistickou fraseologii.

Od mečů k dělům zatím přešel svět
a doufá, že už stroje zrobí sobě,
jež za minutu ran stodvacet sijí...

SONET O KULTURNÍM ČLOVĚKU.

Teď se svou kulturou a se svou poesií
a s plody přísných věd a velkých theorií,
krev v žilách uvadlou a nervy strhané,
v dny příští hledíme a strach nám mrazí šíji:

Vzduch mrtvý leží kol: co odtud nastane?
Ze země chvílemi vzdech těžký zavane.
Čas bouřný valí se a mračna obzor kryjí.
Co přijde, stihne nás sesláblé, bezbranné...

Ach, dávný praot náš, jejž vzpomínáme stydně,
jenž lesem polonah a nivou těkal klidně,
jenž v pěsti třímal kyj, spal kdesi ve skrejši,

jed maso syrové, ba teplou krev i píval,
měl divý vlas i vous a zle se ve svět díval —
ten praot barbarský byl přec jen šťastnější...

SONET PRO PŘÍTELE.

Můj drahý, věř mi, vidím každým dnem,
jak bezcennou je veršovníků práce,
a věř, že cítím odpor v nitru svém
ku každé cizí i své vlastní řádce.

Táž slova... tytéž věci... a též hladce
ti papouškuje každý mrštným rtem,
a tak — bych shrnul všecko v řádku krátc
dnes verše jsou už anachronismem.

A bůh ví proč — snad doba je tu vinna,
snad lidská řeč, jež mohla by být jiná,
a hlemýždím jen leze vývojem —

Však jisto je, že pěstovat moh kdysi
jsem modní folklor, vtipné cestopisy,
dnes užil bych své slávy s pokojem...

SONET ČASOVÝ.

Za Pravdou, za Pravdou! dnes heslo naše je,
dnes Pravda všude jest jen zvěří štvanou...
My za ní honíme se plni naděje —
a ona s námi hraje schovávanou.

Tu vane její dech — tu kmitnou kročeje,
my za ní — ona jen se schýlí stranou,
i hávu kus nám v dlaň chvilkou se zachvěje
a ona jen se směje: v neshledanou!

A snad to dobře tak... a pro ni dojista...
Ach, ona dobře zná ten velký, lidský vtip!
Když urvat nechá si jen roucha svého cíp —

jej lotrů, kramářů rve rota nečistá,
zfalšuje, přebarví a chlubně křičící
jím napaluje lid po krámech v ulici...

SONET NIHILISTICKÝ.

Já vím, že nevím nic! Čest tomu, jenž to prál
a větou jedinou chyt celou moudrost žití...
Ba, není base zde, na níž bys pevně stál
a klidně patřit moh na časů vlnobití!

Co pravd tu bylo už s pevností žulných skal,
co zásad, názorů! A vše to vždy se sřítí
jak písek. Lidstvo jím se vleče dál a dál
a novou skálu chce zas někde postaviti.

Už nohy klesají a do písku se boří,
jen ruce hořečněj ty nové valy tvoří,
zrak zemdlen touhou je po klidném zátiší...

Číš vzhůru, přátelé! My, již vše popíráme
a hořký úsměšek z těch marných tuch dnes máme —
jsme pravdě největší snad přec jen nejbližší!

♡

SONET O SOBĚ.

Šik — tábor — škola a jak dál to zvou
ti naši soudci v republice krásy,
kde pro ta slova seriosně rvou
si jmena, čest i sporé svoje vlasy,

mně cizí je. Jdu jenom cestou svou,
mé svědomí mi soudcem pro vše časy
a lhostejno mi, zda za stopou mou
hřmí potlesk chas a letí laury massy.

Jsem ve všem atom doby svojí.
Co jí vře, vře též hrudí mojí,
co v hrudi mé, tím verše zní.

Chvílemi klnu bídě její,
chvílemi se jí hořce směji
a vždycky, vždycky trpím s ní...

SONET-EPILOG.

Jak člověk slušný, autor zdvořilý,
můj čtenáři, před touto zimou lednou
se loučím s tebou! (Zimu prožili
jsme již, však jsem to také popsal jednou.)

A jestli moje verše zvířily
v tvém nitru stesk a bolest bezprostřednou —
pak tisknu ruku ti... my platili
as stejně cenu živoření bědnou.

Však jestli klidněs desky jejich sklopil,
nic necítil a pranic nepochopil —
pak skloň sluch k hlasu mému věštčímu:

Jsi šťastný tvor a nevyboč z té dráhy,
plať daně, střídmě jez a spat choď záhy
a teplý oděv kup si na zimu!

OBSAH.

Kniha prvá: LETNÍ SONETY.

	Strana
Sonet úvodní	7
„ o životě	8
„ o třetí hodině v červenci	9
„ ironický	10
„ o staré metafoře	11
„ večerní	12
„ o minulosti	13
„ o zlatém věku naší poesie	14
Sonet-intermezzo	15
„ o hodinách	16
„ pathologický	17
„ mystický	18
„ o lásce	19
„ o třech metaforách	20
„ elegický	21
„ noční	22
„ o antice a vlasech	23
„ polední	24
„ o rokoku	25
Své ženě s předešlým sonetem	26
Sonet-intermezzo	27
„ o západu slunce	28
„ na sentenci z Goetha	29
„ de vanitate	30
„ o vídeňských kosech	31
„ o starém líci a rubu	32
„ na Chopinovu melodii	33
„ nad verši z mládí	34
„ o bídě	35
„ materialistický	36
„ o Panně Marii	37

Strana

Matce 38
Sonety-causerie 39
Sonet svatební 44
Sonet sarkastický 45
„ k theorii: Boj o život 46
„ cynický 47
„ k sociální otázce 48
E. Zolovi 49
Sonet z dvacátého září 50
„ na sklonku století 51
Sonet-apostrofa 52
Sonet-epilog čtenáři 53

Kniha druhá: ZIMNÍ SONETY.

Sonet dedikační 57
Sonet-prolog 58
Sonet o mlhavém ránu 59
„ o dětech soumraku 60
„ o mém očistci 61
„ o západu slunce 62
„ o lásce 63
„ glosující slova Hálkova 64
„ o sněživém večeru 65
„ o nesmrtelnosti 66
Sonet-intermezzo 67
Sonet o dobrodiní 68
„ fatalistický 69
„ metafysický 70
„ o dobrých radách 71
„ melancholický 72
„ v den mých narozenin 73
„ didaktický 74
„ při lektuře 75
„ hymnický 76
„ ve slohu moderního „Kazatele" 77
„ o zimní noci 78
Sonet-apostrofa 79
Sonet-paralela 80
„ o naději 81
„ o pokroku 82
„ o hádance života 83
„ tragický 84
„ dialogický 85
„ o prvých fialkách 86
„ časový 87
„ o pesimismu 88
Sonet-odpověď 89
„ na památku Marie P. 90
„ o starých lidech 91
„ o fatu mých knih 92

Strana
Sonet-apostrofa 93
„ pro mou ženu 94
„ psaný pod svinutou vlajkou 95
„ s pohádkovým nátěrem 96
Sonet-plagiat 97
„ o české kritice 98
„ o moderní poesii 99
„ březnový 100
Rodinné portréty 101
Sonet-epilog 103

Kniha třetí: JARNÍ SONETY.

Sonet dedikační 107
Sonet-prolog 108
„ z popeleční středy 109
„ nudícího se člověka 110
„ o bacilech bolesti 111
„ o ovoci poznání 112
„ o bídě života 113
„ o králi Šalamounu 114
Sonet o „?“ 115
„ psaný v mé bibliotéce 116
„ o příteli pro přítele 117
„ o životě a smrti 118
„ myšlený českým čtenářem 119
„ pro mé korektní sudiče 120
„ za dubnového spleenu 121
„ o západu slunce v Prateru 122
Sonet-intermezzo 123
„ o motýlech 124
„ erotický 125
„ o černém snu 126
„ in memoriam žijícího 127
„ o nezbytných milujících 128
„ v májovém plein-airu 129
„ po dešti 130
„ o definici moderní poesie 131
„ o noci v květnové neděli 132
„ bizarní 133
„ dedikovaný slunci 134
„ na adresu naší klerikální kritiky 135
„ pro žáky středních škol 136
„ o romantice citu 137
„ na starém hřbitově 138
„ časový 139
„ za červnového poledne 140
„ pro mladého básníka 141
Sonety z venkova 142
Sonet-epilog 150

Kniha čtvrtá: PODZIMNÍ SONETY.

Strana

Sonet dedikační 153
Sonet-prolog 154
Sonet genrový 155
„ z ciziny 156
„ říjnový 157
„ z literárního života českého 158
„ o našich výtečnících 159
* * * 160
Sonet pro nevěstu 161
„ z procházky 162
„ o různé tragice 163
„ o bílém dravci 164
„ z vlaku 165
„ na prastarý motiv 166
„ z měsíční noci 167
„ idylický o dušičkách 168
Zenonu Przesmyckému 169
Sonet z Alp 170
„ o dějinách sonetu 171
„ v listopadu 172
„ z vesnice 173
Lvu N. Tolstému 174
Sonet o chocholouši 175
„ z listopadové noci 176
„ intimní 177
Sonet-podobizna 178
Sonet o západu slunce v listopadu 179
* * * 180
Sonet z podzimního večera 181
„ o staré bolesti 182
„ kosmický 183
„ didaktický 184
„ o slávě 185
„ o minulosti 186
Sonet-recept pro získání zvučného jmena 187
„ melancholický 188
„ o peripetii v životě 189
„ sonet sarkastický 190
„ o kulturním člověku 191
„ pro přítele 192
„ časový 193
„ nihilistický 194
„ o sobě 195
Sonet-epilog 196

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

PG
5038
M3C7
1923

Machar, Josef Svatopluk
Čtyři knihy sonetů